

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

PRED 40-LETNICO OKTOBRSE REVOLUCIJE

Naše čestitke ob velikem prazniku

kušenj velike Oktobrske revolucije.

Ta zavest bo ob prazniku 40-letnice Oktobrske revolucije vsem našim delovnim ljudem, zlasti pa Zvezi komunistov Jugoslavije in med njimi najzaslužnejšemu nadaljevalcu zmagovite Leninove misli, tovarišu Titu, najlepše vezilo in močna spodbuda za to, da bi v dobrobit vseh jugoslovanskih narodov započeto veliko »stvar izvedli do kraja«.

Predsednik Tito obolev

Predsednik republike Josip Broz-Tito je iznenada dobil ponovni napad akutne lumbo-ishi-algije. Zategadelj v prihodnjih mesecih ne bo mogel potovati v tujino. Tako se je moral odredi tudi dogovorjenim obiskom nekaterih azijskih dežel.

»Govoriti o rezultatih, ki smo jih dosegli v našem okraju na teh volitvah, se pravi pravzaprav govoriti o našem desetletnem delu, o sistematičnih naporih naših političnih in oblastvenih organizacij v razvijanju komunalnega sistema, delavskega in družbenega upravljanja, v razvijanju socialističnih odnosov na vasi, in končno — pomeni govoriti o ponovno manifestirani odločni privrženosti naših ljudi socialistični graditvi. Doseženi rezultati so tako rekoč obresti od kapitala, ki smo ga vztrajno nalagali dve leti, ko smo si sistematično prizadevali doseči čim širše udejstvovanje naših množic na slehernem področju družbene dejavnosti.

Državljeni so z glasovanjem odobrili dosedanje delo in se izrekli za tisto, o čemer smo govorili za v bodoče. Izkazano zaupanje nam nalaga nove obveznosti in naj nam bo spodbuda za izvajanje bodočih nalog ter dosledno odstranjevanje napak, ki so nam jih naši volivci nakazali.

Razširitev pristojnosti komun, uvedba novega sistema delitve narodnega dohoka, posebno pa skrb za povečanje kmetijske proizvodnje na osnovi razvijanja socialističnih odnosov na vasi — so velike naloge, pred katerimi so novi občinski ljudski odbori. Na volitvah pokazana zavest in enotnost naših delovnih ljudi nam bo močna podpora, da bomo te naloge lahko tudi izpeljali.

Končno se v imenu okrajnih političnih forumov zahvaljujem volivcem za izraženo enotnost in zaupanje našemu delu; iskrena hvala tudi političnim delavcem in pristrčne čestitke vsem novoizvoljenim odbornikom z željo — naprej k še večjim uspehom!

(Izjava predsednika Okrajnega odbora SZDL Koper Alberta Jakopiča-Kajtimira ob koncu volitev v nove občinske ljudske odbore)

VOLIVCI SO POTRDILI SVOJO PRIVRŽENOST SOCIALIZMU

Novi občinski ljudski odbori so izvoljeni

Volili smo zbere proizvajalcev: industrijska skupina 94,6%, kmetijci pa 97,2%

Na splošnih volitvah odbornikov občinskih zborov proizvajalcev v skupini industrije, trgovine in obrti, ki so bile v soboto, je v koprskem okraju od 18.112 volilnih upravičencev glasovalo 17.137, to je 94,6%. Izvoljeni so bili:

V občinski zbor proizvajalcev v Kopru: Franc Pečar, Viktor Grča, Jože Jarkovič, Matko Jeras, Vid Stravs, Silva Plotničnik, Danilo Petrinja, Viktor Ropret, Viktor Zerjal, Mario Santin, Branko Jerkič, Marcel Rožanec, Izidor Lorečan, ing. Franc Tratnik, Rudi Tavš, Dorko Volk, Ivan Dodič, Janez Hribar, Viktor Juri, Jože Bergman, Jože Kocijančič in Franjo Kocijančič. (Volilna udeležba 93%.)

V občinski zbor proizvajalcev v Izoli: Ivan Trampuž, Teodor Cok, Mihael Kolenc, Slava Loganes, Franc Kranjc, Marjan Mlekuš, Maksimilijan Šiško, Kristina Jakomin, Milica Božeglav, Franc Solar, Jože Božič, Viktor Pahor, Danilo Gostinčič, Emil Zlobec, Jože Furlan, Franc Brankovič in Franjo Mihna. (Volilna udeležba 95,9%.)

V občinski zbor proizvajalcev v Piranu: Boris Snuderl, Anton Sturm, Leopold Bole, Mirko Gorjup, Josip Toič, Marjan Stanič, Majda Goljevšek, Plinio Tomasin, Klavdij Vuk, Florijan Kleva, Danilo Flisek, Anton Martinčič, Emil Vončina, Milan Vozelj, Albin Pečenko, Franc Bratož, Mirko Blokar, Jože Prodan, Lovro Vergolin in Anka Podražaj. (Volilna udeležba 96,7%.)

V občinski zbor proizvajalcev v Hrbeljah: Zvonka Tul, Ciril Rapotec, Vilma Metlika, Dorotej Margon, Vinko Zigante, Stanko Lukančič, Peter Cebolin in Franc Kastelic. (Volilna udeležba 91,4%.)

V občinski zbor proizvajalcev v Divači: Ludvik Prelec, Rado Meden, Stane Browinsky, Justin Maver, Jože Trampuž, Alojz Zalar, Bogomir Svetina, Franc Brezec, Alojz Čuk in Stane Lavrentič. (Volilna udeležba 92,9%.)

V občinski zbor proizvajalcev v Sežani: Vilko Ziberna, Hilarija Fabjan, Radoslav Dolgan, Marija Brezovec, Jože Vodeb, Jože Sajin, Jože Leban,

Jože Trebec, Jože Zavadlav, Miro Škrlič, Roman Pirjavec, Franc Pirjavec, Vladimir Fakin, Avgust Kodrič, Josip Tavčar, Silva Kodermac in Franc Rodica. (Volilna udeležba 95,8%.)

V občinski zbor proizvajalcev v Postojni: Adolf Gerželj, Anton Miklavčič, Irena Benčina, Franc Cukrljar, Jože Rutar, Ludvik Dužnik, Anton Cehovin, Anton Poljšak, ing. Jože Dervovšek, Janko Požar, Janez Znidaršič, Alojz Turk, Alojz Sajevec, Milan Mistlej, Slavko Humar in Milka Sajevec. (Volilna udeležba 95,3%.)

V občinski zbor proizvajalcev v Pivki: Aleksander Žužek, Ivan Kruh, Ivan Krnel, Milka Čepirjo, Ivan Vodopivec, Karolina Prelec, Jože Bitene, Oliviero Cantarutti, Franc Marinčič, Rudolf Završnik, Franc Vadrjal in Srečko Berčič. (Volilna udeležba 95,3%.)

V občinski zbor proizvajalcev Ilirske Bistrice: Franc Stegnar, ing. Jože Lenič, Jadran Tomšič, Adolf Milostnik, Franc Kirn, Franc Kocijančič, Franc Derencin, Alojz Stefančič, Anton Bubnič, Jože Sajin, Josip Dolgan, Josip Veselič, Miro Znidaršič, Danica Bubnič, Jernej Kranjc in Stojan Ličan.

Na splošnih volitvah odbornikov občinskih zborov proizvajalcev v sku-

pini kmetijstva, ki so bile v nedeljo, je v koprskem okraju od 17.994 volilnih upravičencev glasovalo 17.479, to je 97,2%. Izvoljeni so bili:

V občini Divača: Ludvik Prunk, Jožef Pavlovič in Franc Vidmar.

V občini Hrbelje: Zmago Mihalič, Franc Grzetič, Ivan Matevlič, Jožef Čepin, Jožef Jurjčič, Zorko Sluga, Danilo Gvardjančič, Anton Lever, Mirko Pijaš in Branko Butinar.

V občini Ilirska Bistrica: Nada Slavec, Janko Stadler, Ciril Lovec in Franc Batista.

V občini Izola: Ludvik Vitez, Atli Korenika, Jože Delošto in Slavko Stubelj.

V občini Koper: Bruno Sabadin, Franc Benčič, Jordan Krmac, Ivan Buzečan, Danijel Sik, Egidij Apolinio, Dušan Bordon, Rafael Berzan in Peter Pucer.

V občini Piran: Jožef Pribac, Juri Domio in Franc Copi.

V občini Pivka: Ivan Čelhar, Franc Smrdelj, Andrej Smrdelj Avguštin Sajin, Jožef Požar in Anton Hreščak.

V občini Postojna: Edi Boštjančič, Edo Turk, Anton Požar, Janko Simčič in Viktor Bizjak.

V občini Sežana: Anton Ozbič, Franc Stubelj, Jakob Suc in Miloš Grča.

Tudi delovni ljudje jugoslovanskih dežel imajo dovolj vzroka za to, da po svoje, vsekakor pa na moč toplo proslavijo štiridesetletnico ene najpomembnejših prelomnic v zgodovini človeštva, štiridesetletnico velike Oktobrske revolucije.

Izkušnje, ki jih je namreč Komunistična partija Jugoslavije črpala iz Oktobrske revolucije, so tako dragocene, da našo ljudsko revolucijo, povezano z narodno-osvobodilno borbo, po pravici lahko štejem za nadaljevanje smeri, ki jo je z Oktobrsko revolucijo njen genialni tvorec Lenin nakazal prav vsem zatiranim narodom sveta.

Razen neposrednih vplivov same Oktobrske revolucije na boj in končno zmago našega delavskega razreda nad poprejšnjimi izkoriščevalci pa so bile za našo graditev pristnih socialističnih odnosov še posebej dragocene izkušnje, ki si jih je naše jugoslovansko delavsko gibanje osvojilo iz pooktobrskega obdobja Sovjetske zveze, pri čemer je naše partijsko vodstvo v duhu nepovzornega učenja Marksa, Engelsa in Lenina seveda odbiralo samo tisto, kar je bilo za naše

posebne jugoslovanske razmere uporabno in ustrezno.

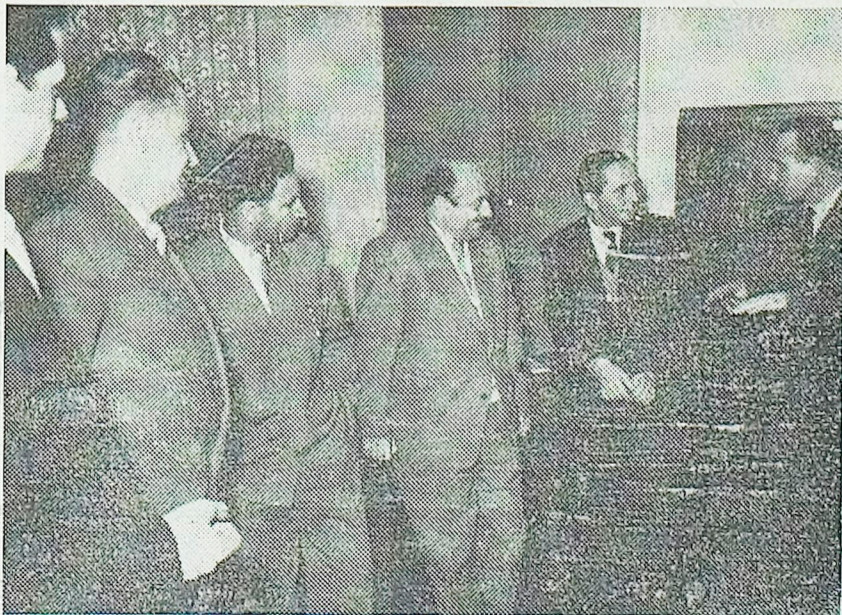
Leninov duh in duh Oktobra je vodil naše ljudske množice v oboževnem boju za boljšo in pravičnejšo bodočnost, in ta duh se pri nas izraža tudi danes v smelem iskanju novih poti pri graditvi socialistične demokracije, uveljavljanju družbenega in delavskega upravljanja v naši državi, utrjevanju enakopravnega sodelovanja socialističnih sil vseh dežel sveta in enakopravnih meddržavnih odnosov v borbi za svetovni mir.

Že Lenin je ocenil zgodovinski pomen Oktobrske revolucije tako, da je bila to prva, ne pa dokončna zmaga. On tudi ugotavlja, da so oni »to stvar začeli, kdaj, v kašnem času in katerega naroda proletarci bodo to stvar izvedli do kraja«, pa ni bistveno vprašanje.

Zgodovina bo zatrdno potrdila, da je jugoslovansko delovno ljudstvo to Leninovo napoved izpolnjevalo častno, saj je z izgradnjo socialističnih odnosov v lastni deželi, posebej pa še v uspešnim vnašanjem pristnih socialističnih prvin v mednarodne odnose v mnogočem samo še obogatilo svetovno zakladnico iz-

PLENUM CK KP SOVJETSKE ZVEZE

V ponedeljek se je začel v Moskvi plenum CK sovjetske Partije. K prvemu delu zasedanja so povabili tudi glavne urednike moskovskih dnevnikov. Čeprav dnevni red ni znan, menijo, da je bil plenum sklican v zvezi z razrešitvijo maršala Žukova kot sovjetskega obrambnega ministra.

V okrajnem volilnem štabu minulo nedeljo zvečer po objavi končnih volilnih rezultatov, ki so postavili koprski okraj po volilni udeležbi na prvo mesto v Sloveniji. Okrajni in občinski funkcionarji že razpravljajo o bodočih nalogah.

Sprejem DO SVETU

Ugodni sadovi obiska Edvarda Kardelja v Grčiji

Po večdnevem obisku v Grčiji se je v začetku tedna vrnil v Beograd podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj. Ob prihodu je dal za Radio Beograd izjavo, v kateri je predvsem poudaril pristržen sprejem, ki ga je bil deležen v Grčiji. Glede razgovorov je zatrnil, da so bili prežeti z duhom medsebojnega razumevanja in pripravljenosti na sodelovanje. Jugoslovanski in grški državniki pa niso samo potrdili koristnost dosedanjih stikov za obe državi ter za mir v tem delu sveta, temveč so se pogovorili tudi o nadaljnjih oblikah sodelovanja. Med drugim se bo v najkrajšem času sestala mešana komisija, ki bo proučila sadove dosedanjega sodelovanja in predlagala ukrepe za njegovo nadaljnje pospeševanje na raznih področjih.

Nova ruska pobuda za razorožitev

Sovjetski delegat v OZN Gromiko je poslal vsem članicam OZN pismo, v katerem predlaga Sovjetska zveza, naj bi razpustili sedanjo razorožitveno komisijo in njen ožji odbor ter ustanovili stalno razorožitveno komisijo. V tej komisiji naj bi bile zastopane vse članice OZN. Gromiko je svoj predlog o razpustitvi razorožitvene komisije podprl z nekaterimi očitnimi dejstvi, od katerih je zlasti važno, da razorožitev ni samo stvar petih velesil, ampak je to svetovni problem, za katerega rešitev je v

enaki meri zainteresirano vse človeštvo. Zahodne države so ta sovjetski predlog sprejele zelo hladno in je malo verjetnosti, da bi obveljal. Čeprav je za tako konstruktiven predlog res težko najti kakšne »protidokaze«, pa na Zahodu že poskušajo najti neke nove, »boljše« predloge.

Razprava o položaju na sirske meje

Na zasedanju Glavne skupščine OZN se nadaljuje razprava o sirske pritožbi, da jo ogroža Turčija. Sirijo je podprla Sovjetska zveza in arabske države, medtem ko Turčija, ZDA in še nekatere zahodne države vztrajno trdijo, da je politika Turčije do Sirije povsem korektna.

V razpravi je govoril tudi član jugoslovanske delegacije na zasedanju OZN Jože Brilej, ki je dejal, da je potrebno spoštovati pravice Sirije in drugih arabskih držav do neodvisnosti in svobode ter obsoditi kakršno koli vmešavanje v notranje zadeve arabskih držav.

Priloge za obletnico Oktobrske revolucije

Centralni komite sovjetske komunistične partije je poslal vabila vsem komunističnim partijam, naj pošljejo svoje delegacije na proslavo 40-letnice velike Oktobrske revolucije. Ob tej priložnosti bodo v Moskvi pomembne svečanosti.

V nekaterih državah so že objavili sestav delegacij. Tako bosta poljsko delegacijo vodila Gomulka in Cyrankiewicz, bolgarsko Žikov, albansko pa Hodža.

Zmaga revolucije

OB ŠTIRIDESETI OBLETNICI REVOLUCIONARNEGA LETA V RUSIJI

1. novembra 1917 je začasna vlada Kerenskega odpoklicala s fronte svoje čete, predvsem tiste, ki so jih sestavljali kozaki, z namenom, da bi vlada izvedla napad na dvorec Smolni, kjer je bil štab boljševikov. Dva dni kasneje je vojaško-revolucionarni odbor poslal svoje komisarje v vse vojaške gnote v Petrogradu z nalogo, da pripravijo upor. Le-ta naj bi se začel na križarkah »Aurora« in »Zarja svobode«. V podjetjih se je začela oboroževati rdeča garda, mornarji v Kronštatu pa so čakali poziv na začetek revolucije. Dne 5. novembra 1917 so v Petrograd prispeli delegati za Drugi kongres sovjetov, ki naj bi bil 7. novembra. Naslednjega dne je v zgodnjih jutranjih urah Kerenski izdal ukaz o zavzetju boljševiške tiskarne in o prepovedi izhajanja boljševiškega časopisa »Delavska pot«. Tega ukaza pa ni bilo moč izvesti, ker je kljub prepovedi časopis »Delavska pot« izšel ob 11. uri s pozivom na strmolavljenje Začasne vlade. Sestega novembra zvečer je vstopil v dvorec Smolni Lenin in prevzel neposredno vodstvo vstaje. Takrat je sporočil članom Centralnega komiteja: »... položaj je nadvse kritičen... Za vsako ceno je potrebno še noč arretirati člane vlade... Pod nobenim pogojem ne smemo pustiti oblasti v rokah Kerenskega in njegovih sodelavcev dalj kot do 25. oktobra (to je do 7. novembra po novem koledarju). Zamuda pomeni smrt!«

7. novembra zjutraj so rdeča garda in revolucionarne čete zavzele kolodvor, pošto, ministrstva, državno banko, mostove čez reko Nevo, Zimski dvorec, kjer je bil sedež Začasne vlade, pa so obkolili. Kerenski, preoblečen v žensko, je zbežal iz dvorca. Okrog desete ure dopoldne je vojaško-revolucionarni odbor pri Petrograškem sovjetu delavskih in vojaških odposlancev izdal proglas z naslovom »Državljeni Rusije«, v katerem med drugim piše:

»Začasna vlada je strmolavljena. Državna oblast je prišla v roke vojaško-revolucionarnega odbora, ki je organ Petrograškega sovjeta delavskih in vojaških odposlancev. Ta odbor načeluje petrograškemu proletariatu in garniziji. Stvar, za katero se je bojevalo ljudstvo: takojšnja uveljavitev predloga o demokratičnem miru, odprava veleposestniške zemljiške lastnine, nadzor delavcev nad

proizvodnjo, sestava sovjetske vlade — postaja resnica!

Naj živi revolucija delavcev, vojakov in kmetov!«

Ob 14. uri istega dne se je začela seja Petrograškega sovjeta delavskih in vojaških odposlancev. Vojaško-revolucionarni odbor je poročal o zmagi revolucije. Lenin je takrat spregovoril z besedami, ki so zgodovinskega pomena:

»Tovariši! Delavska in kmečka revolucija, ki so jo boljševiki predvidevali, je zaključena.« Udeleženci te seje so sprejeli med drugim tudi Leninovo resolucijo in odobrili upravičenost vstaje. Okrog 22. ure se je začel II. Vsesrbski kongres sovjetov. Kongres je zasedal v dvorcu Smolni. Med 649 delegati je bilo 390 boljševikov. Zastopanih je tudi bilo 318 pokrajinskih sovjetov. Med ogledno razpravo so revolucionarne enote z naskokom zavzele Zimski dvorec in v njem arretirale večino ministrov Začasne vlade. V tej vstaji je sodelovala tudi križarka »Aurora«, ki je z gmenjem svojih topov oznanjala začetek nove dobe — začetek dobe socialistične revolucije. Menjševiki, desničarski eserovci in

bundovci so s protesti zapustili kongres. Na Leninov predlog so na tem kongresu odobrili proglas »Delavcem, vojakom in kmetom!« V tem predlogu je bilo med drugim objavljeno, da kongres prevzema oblast v svoje roke.

Osmega novembra pa je kongres sovjetov sprejel na Leninov predlog svoj prvi odlok — dekret o miru. Ta dekret je predlog vsem vojskujočim se narodom in vladam, da sklenejo takojšen mir brez aneksij in brez kontribucij. Drugi odlok kongresa je odpravil veleposestniško zemljiško lastnino in proglasil nacionalizacijo zemlje ter izročil vso zemljo kmetom v upravljanje in v koriščenje. Kongres je sestavil delavsko-kmečko vlado, ki se je imenovala Sovjet ljudskih komisarjev. Za prvega predsednika Sovjeta ljudskih komisarjev je bil izvoljen Lenin. S tem je kongres zaključil svoje zgodovinsko delo, revolucija pa se je širila po vsej deželi in zmaga. Bila je prelomnica v zgodovini človeštva, prva stopnica iz dobe kapitalističnega absolutizma in izkoriščanja delovnih ljudi v svetlejši socialistični svet.

Novice s Tržaškega

V nedeljo, 20. oktobra, je bil v Trstvu redni letni občni zbor Slovenske prosvetne zveze, ki se ga je udeležilo 51 delegatov od 13 prosvetnih društev iz Trsta in okolice, ki so vključeni v Slovenski prosvetni zvez. Kot gostje so bili na obnem zboru še predstavnik koroskih Slovencev dr. Franci Zwitter, zastopniki Slovenske gospodarsko-kulturne zveze in Slovensko-hrvaške ljudske prosvete.

Poročila, ki so jih podali posamezni referenti, so zajemala delo SPZ od zadnjega občnega zbora in smernice bodočega delovanja. Sledila je živahna diskusija, ki je med drugim pokazala veliko zanimanje mladine za kulturno-prosvetno dejavnost.

V sklepih, ki so jih delegati na osnovi poročil in diskusij sprejeli, sta bila poudarjena narodno-obrambna naloga prosvetnih društev in potreba po pozitivni prosvetnega delovanja.

Občni zbor je izvolil novi glavni odbor, za predsednika pa je bil soglasno ponovno izvoljen prof. Andrej Budal.

Stavkovno gibanje v obratih CRDA in v Tržaškem arzenalu se je tudi pretekli teden nadaljevalo in vse kaže, da ne bo prenehalo, dokler delodajalci ne bodo sprejeli zahtev delavcev. Sindikalna borba kovinarjev se bo te dni še bolj zaostriala in zajela še druge kategorije.

Zaradi spora so omenjena podjetja imela do sedaj več kot milijardo lir škode; delavci pa so izgubili nad 160 milijonov lir zaslužka. Skupno so stavkali do prvih dni tega tedna 480 tisoč ur in izgubili 300 tisoč ur nadaljnega dela. V obratih CRDA so

stavkali že 44-krat, v Tržaškem arzenalu pa 68-krat.

Prejšnji terek je bila celodnevna stavka pristaniških delavcev, ki so protestirali proti enostranskim ukrepom ravnateljstva Javnih skladišč za znižanje zasluzka. Zaradi stavke je v obeh tržaških pristaniščih delo ta dan popolnoma prenehalo.

Preteklega avgusta je vladni generalni komisar izenačil cene tobaka in cigaret v Trstvu s cenami v Italiji, zaradi česar so se cene precej zvišale. Od tedaj pa se je potrošnja, oziroma prodaja tobaka na Tržaškem občutno znižala. V septembru se je znižala na 3284 kg, medtem ko so lani v septembru prodali 64040 kg tobaka in tobaknih izdelkov.

Azijska gripa se razsaja in terja svoje žrtve. Bilo je že nekaj smrtnih primerov zaradi komplikacij, kaže pa, da je najhujše že mimo, ker zadnje dni beležijo manjše število obolenj. Zdravstvene oblasti vsak dan objavljajo število prijavljenih primerov obolenj.

Tržaški in goriški mesarji so precej zaskrbljeni, ker se je po uveljavitvi videmskega sporazuma znatno skrčila prodaja mesa. Pravijo, da n. pr. v Gorici prodajo zdaj eno tretjino mesa manj, ker pač ljudje hodijo ponj v Jugoslavijo, kjer je meso cenejše in vedno sveže.

Na pobudo slovenskega pokrajinskega svetovalca Grbca je bila pred dnevi v Repnu posebna komisija, ki si je ogledala tamkajšnje vojaško strelišče. Kaže, da bodo končno to strelišče premestili drugam, kjer ne bo, kot doslej, oviralo kmetom dostopa do njihovih zemljišč.

Pokrajinska uprava je vključila v svoj proračun za leto 1958 tudi postavko za zidanje poslopja za slovenske višje srednje šole, ki so zdaj še v neprimernih prostorih v Ul. Lazareto Vecchio. S tem bo izpolnila svojo obljubo, ki jo je dala lani. Stroški za zidanje nove stavbe bodo presežili 100 milijonov lir. O novem proračunu bo pokrajinski svet razpravljati te dni.

Preteklo nedeljo je bila v dvorani na Stadionu I. maj že druga premiera tržaškega Slovenskega narodnega gledališča. Na sporedu je bila komedija italijanskega avtorja Nicole Manzarija »Naši ljubi otroci«. To delo, prvič v slovensčini, je režirala in prevedla Nada Gabrijelečeva. Nastopajo pa: Stefica Droč, Silvij Kopal, Joško Lukeš, Nedeljka Kacinova (kot gost); Justo Košuta in Bogdana Braut.

SLAVNOSTI OB OKTOBRU

V počastitev 40. obletnice Oktobrske revolucije bodo tudi v koprskem okraju svečane proslave. Tako bosta na akademiji, ki bo v sredo, 6. novembra ob 20. uri v gledališču v Kopru, DPD Svoboda in govorni zbor koprškega učiteljskega priredila spored recitacijskih in glasbenih del, v hrpeljski občini bodo razen šolskih proslav 6. novembra tudi akademije v Hrpeljah, Podgradu in Pregarjah; v Postojni bo proslava, na kateri bodo sodelovali tudi pripadniki JLA, pevski zbor in orkester, v Sežani, Dutovljah in v Štanjelu pa bodo proslave Oktobrske revolucije že 3. novembra.

Reorganizacija prehranske industrije na Koprskem

Prejšnji teden je bilo v Kopru posvetovanje, ki ga je sklicala Zadrzna poslovna zveza. Tega posvetovanja so se udeležili člani Združenja podjetij prehranske industrije LRS, člani Društva inženirjev in tehnikov LRS, zastopniki Tajništva za gospodarstvo pri OLO Koper, dalje predstavniki prehranske industrije koprškega okraja ter zastopniki Zadrznih poslovnih zvez iz Sežane in Ilirske Bistrice.

Glavna tema posvetovanja so bile investicije za prehransko industrijo v zvezi z nenehno rastjo proizvodnje kmetijskih pridelkov. Znano je, da pri nas iz leta v leto naraščajo tržni viški in jih trgovinska mreža ne zmore odati na domača in tuja tržišča v svežem stanju. Tako nam gre veliko tržnih viškov v kvar.

Naša podjetja, ki predelujejo svežo zelenjavo, vrtnine in sadje, pa že danes ne morejo biti kos tej nalogi, ker so nezadostno opremljena. Treba je že sedaj

misliti na izpopolnitev obstoječih obratov in na ustanovitve novih, ko bo v prihodnjih letih tržnih viškov še več.

Sklenili so, da bo vsak obrat napravil do 10. novembra perspektivni plan razvoja, zatem pa bo strokovni odbor sprejel ustrezne sklepe, kako in v kakšni smeri naj se posamezna podjetja razvijajo.

Nadalje so razpravljali tudi o obliki povezave med proizvajalci in obrati, o garantiranih cenah in količinah, kakor tudi o riziku, ki bi ga sprejeli tako proizvajalci kot obrati prehranske industrije pri realizaciji proizvodnje. RZ

NAŠ ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR

Peti teden francoske vladne krize

Sedanja francoska vladna kriza je najdaljša po drugi svetovni vojni. Za peti teden poskuša predsednik republike Coty z raznimi kombinacijami, ki naj bi temu ali onemu političnemu

prvaku zagotovile potrebno investituro. Vsi dosedajni poskusi pa so bili brez uspeha. Konec prejšnjega tedna je sicer kazalo, da se bo na čelu vlade znova pojavil Mollet, toda francoska skupščina je njegovo investituro zavrnila. Če upoštevamo, da je Mollet pri sestavi vlade upošteval skoraj vse stranke in skušal zadovoljiti najrazličnejše težnje, je njegov padeč pravzaprav za Francijo zelo tragična zadeva. Politični opazovalci se namreč sprašujejo, kakšne kombinacije so sploh še možne, da bi se rešili zagate. Rešitev vladne krize pa ni nujna samo zaradi stabilizacije dežele, ampak tudi zaradi bližnje razprave o Alžiru v Združenih narodih. Za Francijo bi bilo namreč zelo nerodno; če ne bi imela vlade v trenutku, ko bi razpravljali o Alžiru na najvišjem mednarodnem forumu.

Da je Francija zašla pri reševanju vladne krize v slepo ulico, je povsem razumljivo. Večina politikov se namreč otepa sprejeti žalostno zapuščeno avanturistične politike prejšnjih vlad. Suez in vojna v Alžiru sta pripeljala državo v težak gospodarski položaj, iz katerega je res težko najti izhod. Mollet se je predstavil skupščini z lepim programom za gospodarsko rešitev dežele. Med drugim je nameraval dobiti v Ameriki stabilizacijsko posojilo, doma pa zvišati davke za 100 milijard ob istočasnem znižanju

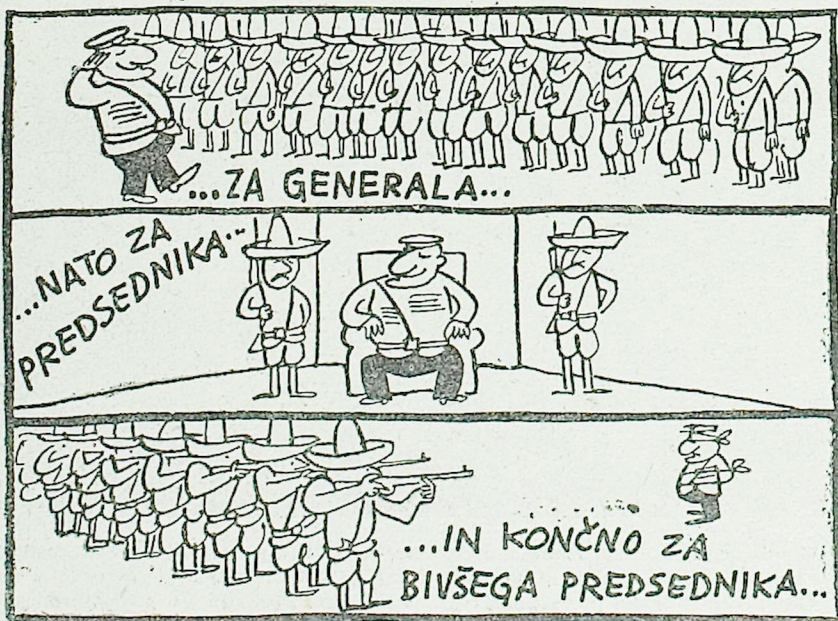
civilnih proračunskih izdatkov za 200 milijard frankov. S tem bi državo kolikor toliko spravil na zeleno vejo.

Toda Mollet ni vključil v svoj program alžirskega vprašanja. To pa je trenutno najbolj boleča točka Francije. Verjetno je pričakoval, da bo debata o Alžiru v OZN vihar v kozo, vendar, to se pravi, da bodo Francijo sicer malo ošteli, potem pa se bodo dogodki razvijali tako, kakor si jih bo zamislila vlada. Toda francoska skupščina ni bila zadovoljna s tem, da bi Mollet dočakal uresničitve svojih koncepcij, ampak je hotela le nekaj več vedeti, kaj namera va vlada konkretnega napraviti v zvezi z Alžirrom. Kakor je Alžir že enkrat povzročil padeč Molleta, tako ga je tudi tokrat. Mollet se je namreč hotel spretno izogniti kočljivemu vprašanju s tem, da je Alžir sploh izpustil iz programa.

Zdaj sestavljajo francosko vlado že peti mandatar — član radikalno-socialistične stranke Gaillard. Nekateri pravijo, da bo uspel, ker plava nekako v sredini in ni na nobeno stranko preveč navezan. Toda za Francijo ni bistveno, da dobi vlado. To je le začasna rešitev. Gre predvsem za to, da dobi vlado, ki bo stalnejša, ki bo vodila tako politiko, da bo dežela končno splavala v varnejše politične in gospodarske vode.

Ureja uredniški odbor — Glavni urednik Stane Skrabar — Odgovorni urednik Rastko Bradašnja — Za tisk odgovarja Franc Zdešar

DRŽAVICE SREDNJE AMERIKE POTREBUJEJO VOJAKE ZA ...

Volitve so razgibale piranske občane

Pretekla sobota in nedelja sta potekli v piranski občini v zelo razgibanem, prazničnem vzdušju. Prve volitve v občinski zbor proizvajalcev so — kakor že volitve v občinski zbor prejšnje nedelje — pokazale razvito zavest piranskih občanov, da od njih zavisi, če bodo v vodstvu občine izvolili prave ljudi, ki bodo znali usmerjati vse življenje občine v splošno korist njenih prebivalcev. V znanju te zavesti sta potekla tudi oba dneva zadnjega dela volitev. Piran in vsi drugi kraji občine so bili v zastavah in transparentih, volišča pa okrašena kot malokje v Sloveniji. Volilna udeležba je bila dobra že od ranega jutra. Na večini volišč so tako v soboto kot v nedeljo zaključili volitve že v dopoldanskih urah. Pri tem so bila nekatera volišča zelo oddaljena: S kakšnim navdušenjem je volilno komisijo prevzela prva vest, ki jo je prejel s prve ladje podjetja »Splošne plovlbe«. Okrog osmih je ladja »ROG« po etru sporočila iz bližine Rta Dobre nade na skrajnem koncu Južne Afrike, da je zaključila volitve. Tako so ves dan sledila poročila z ladij. Najoddaljenejša je bila ladja »Pohorje«, ki je volilni izid sporočila brzojavno nekje od Singapure.

Tudi volitve v kmetijski skupini zbora proizvajalcev so potekle v znaku tekmovanja med posameznimi volišči. Ze pred sedmo uro so skupine volivcev z zastavami na čelu krenile k svojim voliščem. »Se vreme drži z nami«, je veselo izrazil praznično vzdušje eden izmed volivcev.

Vzdušju primerni so bili rezultati volitev. Volitve za zbor proizvajalcev so dale v piranski občini naslednje rezultate:

Od 3.694 volilnih upravičencev (od tega 1.054 žensk) je volilo 3.590 oseb (od tega 1.037 žensk), kar pomeni 97,2% volilne udeležbe. Opravičeno odsotnih zaradi bolezni ali službene zadržanosti je bilo samo 99 oseb, prave abstinence pa samo 5 oseb ali 0,1%.

V industrijski skupini je v soboto bila volilna udeležba 96,7%. Najbolje so se izkazali gostinci. Na vseh treh njihovih voliščih je bila volilna udeležba 100% že v dopoldanskih urah. Na volišču 8. volilne enote v hotelu Palace so izvolili Bratoža Franca, v 9. volilni enoti, hotel Central, Blokarija Mirot in 12. volilni enoti, hotelu Metropol, Podražaj Anko. Gostinci so letos v piranski občini do konca septembra presegli letni plan realizacije že za 15%. Volitve so jih našle sredi pospravljanja po komaj minuli uspešni sezoni in hkrati v začetku priprav za prihodnjo turistično sezono.

Stoodstotno udeležbo je doseglo tudi volišče 10, kjer so poleg članov kolektiva podjetja »Konstruktor« in nekaterih drugih obrtnih podjetij volili tudi skoraj vsi piranski privatni obrtniki. Izvoljen je bil Prodan Jože, predsednik delavskega sveta podjetja »Konstruktor«. Kaže, da so piranski obrtniki razumeli, da njihovo sodelovanje v dosedanjih

ljudskih odborih ni bilo zadostno in da bodo v bodoče preko zbora proizvajalcev uspešneje prispevali k zadovoljevanju zmeraj večjih potreb prebivalstva. Sami pa pričakujejo od Zbora proizvajalcev potrebno podporo za primeren razvoj svoje dejavnosti.

Odlična udeležba v industrijski skupini volitev v Zbor proizvajalcev je bila dosežena tudi v piranski Tovarni mila, volišče 6, namreč 98,3%. Izvoljen je bil sekretar tega podjetja Vozel Milan. Kakor znano, je delovni kolektiv te tovarne v zadnjem letu pokazal veliko vnemo za ureditev celotnega poslovanja tovarne. Do konca septembra je kljub visokemu letnemu planu dosegel že 95% njegove realizacije.

Lahko bi rekli, da tudi za ostala volišča velja isto pravilo: Velika delovna storilnost — visoka volilna udeležba. V dokaz samo nekaj suhih podatkov: Volišče Splošne plovlbe, volilna udeležba 97,4%, izvoljeni Sturm Tone, Snuderl Boris, Bole Leopold in Gorjup Mirko. Četrto volišče — rudnik Sečovlje 97,3%, 11. volišče (pekarni in slaščičarne, pošta, Uprava komunalnih dejavnosti) 96,6%, izvoljen direktor pekarn Vergolin Lovro itd.

V kmetijski skupini pa je bila volilna udeležba celo 98%, abstinence sploh ni bilo, upravičeno odsotnih pa samo 28 bolnih kmetov. Izmed šestih volišč je bilo najboljšo drugo volišče druge volilne enote na Belem križu, kjer je znašala volilna udeležba 99,4 odstotkov. Tudi prvo volišče te enote v Luciji je imelo odličen rezultat 99%. Na obeh voliščih je bil izvoljen uslužbenec KZ Lucija Domjo Jurij. V Sečovljah in Ravnu so izvolili Jožeta Pri-baca, volilni upravičenci pri »Ribču«, »Cvetju« in Strunjanu pa so izvolili Čopa Franca.

Značilno za poslednji del volitev je bila izredna politična razgibanost kmetov. Kmetje po volitvah niso odšli na svoje domove kot se je to dogajalo pri prejšnjih volitvah, temveč so se zbirali pred volišči in na dolgo razpravljali o volitvah in o pomenu svojega direktnega zastopstva v občinskih ljudskih odborih. Povsod so prepričani, da bodo zbori pro-

izvajalcev odigrali pri nadaljnjem razvoju kmetijstva izredno pomembno vlogo.

Se neko značilnost so opazili volivci sami. Odlični rezultati koprškega okraja so po njihovem mnenju pokazali nadmoč našega družbenega in političnega sistema proti zapadnim sistemom, kljub temu, da so obmejne občine odprte celo osebni nasprotni propagandi, so dale pri volitvah boljše rezultate kot v notranosti republike, kar izpričuje socialistično politično zrelost ljudi, ki prebivajo v obmejnih občinah.

Novi občinski ljudski odbor, ki bo štel 50 odbornikov, od tega 27 članov občinskega zbora, ostalo pa člane zbora proizvajalcev, se bo sestel k prvi seji v torek, 5. novembra, da takoj določi program svojega dela. Kot izjavljajo posamezni izvoljeni odborniki, ima novi ObLO predvsem v načrtu ohraniti tesno povezavo s svojimi volivci preko zborov volivcev.

Jule

IZVOLJENI SO TUDI ODBORNIKI V OBČINSKE ZBORE PROIZVAJALCEV

To in ono z volišč divaške občine

»Ni nam vseeno, koga bomo izvolili.« Tako je izjavil neki volivec-železničar v Divači. Sodeč po udeležbi, zlasti pa po rezultatih sobotnih in nedeljskih volitev v zbor proizvajalcev občinskega ljudskega odbora Divača lahko trdimo, da je tako mislila večina proizvajalcev v tej občini.

Za 13 odborniških mest v zboru proizvajalcev divaške občine je kandidiralo 24 kandidatov, od tega za 10 mest v skupini industrijske 18 in 6 kandidatov za 3 mesta v skupini kmetijstva.

Ze ob 7.30 uri so zaprli volišče v Lokvi, čez poldrugo uro nato pa so z volitvami zaključili tudi na volišču podjetja za vzdrževanje proge v Divači. Na volišču v kurilnici Divača so se oglasili prvi volivci že ob 4. uri zjutraj in takoj nato nastopili svojo naporno službo na vlakih, ki so v ranih jutranjih urah odpeljali z divaške postaje.

»S temi volitvami smo postavili temelj trdnije povezave med ko-

lektivom in komuno.« Tako je rekel šef kurilnice v Divači Stane Browinsky, ki je vstal s postelje, da je prišel volit. »Naše podjetje bodo v občinskem zboru proizvajalcev zastopali trije odborniki, ves naš strokovni kader pa jim bo pomagal pri reševanju raznih tehničnih problemov.« Herman Marsetič, šef strojne delavnice v istem podjetju, je dejal: »Kolektiv kurilnice se bo trudil za vsestranski razvoj naše komune. Tudi pri nas se borimo s težkimi problemi — med katere sodi kot največji — pomanjkanje stanovanj. Mnogo železničarjev prihaja na delo iz zelo oddaljenih krajev stalnega bivališča, celo iz Pulja.« Podobno mišljenje o problemih železničarjev je dal tudi šef železniške postaje Bogo Svetina, med drugim pa je omenil vprašanje takojšnje odstranitve pomanjkljivosti v obrtništvu, ki je v divaški občini in v Divači nasploh najbolj pereč problem. Kot funkcionar TVD Par-

tizan je ob tej priložnosti izrazil željo, da bi društvo dobilo prej ko mogoče lastne prostore.

Ni pa bilo lahko prepričati že pred leti upokojenega Alojzija Perhavca, da kot upokojenec ne more voliti v zbor proizvajalcev. Ko je zvedel za določila o volilnem postopku in se prepričal, da ne more več aktivno sodelovati pri odločanju, kdo naj zastopa v občinskem zboru proizvajalcev težnje železničarjev, je bil kar potr.

V soboto so zabeležili 92,88% volilne udeležbe. Izvolili so Ludvika Prelca, Rada Medena, Staneta Browinskega, Jožeta Trampuža, Justina Maverja, Alojza Zalarja, Boga Svetino, Franca Brezca, Alojza Čuka in Staneta Lavrenčiča.

V nedeljo so bile volitve za kmetijsko skupino občinskega zbora proizvajalcev. Volili so v treh volilnih enotah, ki so imele skupno 6 volišč. Največ volivcev je bilo na področju Senožec in v Lokvi. Na področju kmetijske zadruge Vreme so bila kar tri volišča: v Vremskem Britofu, na Barki in na Misličah.

V Rodiku so z volitvami zaključili že pred 8. uro, dve uri kasneje pa v Vremskem Britofu in na Barki, kjer je bila 100% udeležba, čeprav je moral marsikateri volivec prehoditi dobre pol ure, da je prišel do volišča.

V kmetijski skupini so bili od šestih kandidatov izvoljeni Ludvik Prunk, Jožef Pavlovič in Franc Vidmar. Volivci te skupine so se volitev udeležili 97,85%.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Slabo izkoriščanje kreditov

za dvig kmetijske proizvodnje

Poglejmo v tem komentarju nekaj podatkov, ki nam kažejo gibanje kreditov, potrošnje investicijskih sredstev in še nekaterih, ki kažejo naš razvoj. Pri tem bi hoteli že uvodoma opozoriti na slabo izkoriščanje kreditov, ki so namenjeni neposrednim kmetijskim proizvajalcem. Ugotavljamo, da celo ni opaziti nobenega posebnega zanimanja za te kredite, čeprav vemo, kako velike so potrebe po izboljšanju in povečanju kmetijske proizvodnje. Vzrok za tako stanje je treba po našem mnenju iskati predvsem v nepoučenosti o pogojih najemanja kreditov.

Točni podatki za letošnji avgust kažejo, da so se v republiki kratkoročni krediti dvignili za okrog dve milijardi na skupaj 200.278 milijonov dinarjev. Od tega je v avgustu največ kreditov zahtevala trgovina, ki se je tako bolj založila z blagom, in pa seveda industrija in rudarstvo, ki sta znatno dvignila proizvodnjo. Ze to bi samo po sebi zahtevalo večje izkoriščanje kreditov. Jasno pa je, da je tak pospešen razvoj pripisati predvsem dejstvu, da so se začela podjetja bolj posluževati lastnih sredstev in virov. V skladu s tem se je občutno večal zlasti sklad obratnih sredstev, ki se v prejšnjih mesecih skoraj ni premaknil s stanja ob dnevu odobritve. Samo v avgustu pa se je dvignil ta sklad za nad 1.200 milijonov dinarjev — do danes pa že skoraj za štiri milijarde din. Razvoj te poti utrjuje novi kreditni sistem, ki sloni na tem, da si podjetja z lastnimi silami ustvarjajo potrebna sredstva in se odmikajo vplivu bank. Naša podjetja imajo za okrog 200 milijard din obratnih kreditov, od tega pa doslej že 116 milijard lastnih sredstev. Bančni kratkoročni krediti gospodarskim organizacijam so se tako zmanjšali na okrog 84 milijard din.

V avgustu se je tudi znatno dvignila realizacija ali prodaja blaga, uslug, prometa, in dosegla 500.800 milijonov dinarjev v vsej republiki (julija 430 in nekaj milijard). V tem znesku so obsežni med drugim tudi materialni stroški, ki so zrasli skoraj za 50 milijard din, medtem ko so se plače dvignile za nad 4.200 milijonov na skupaj 28.600 milijonov dinarjev.

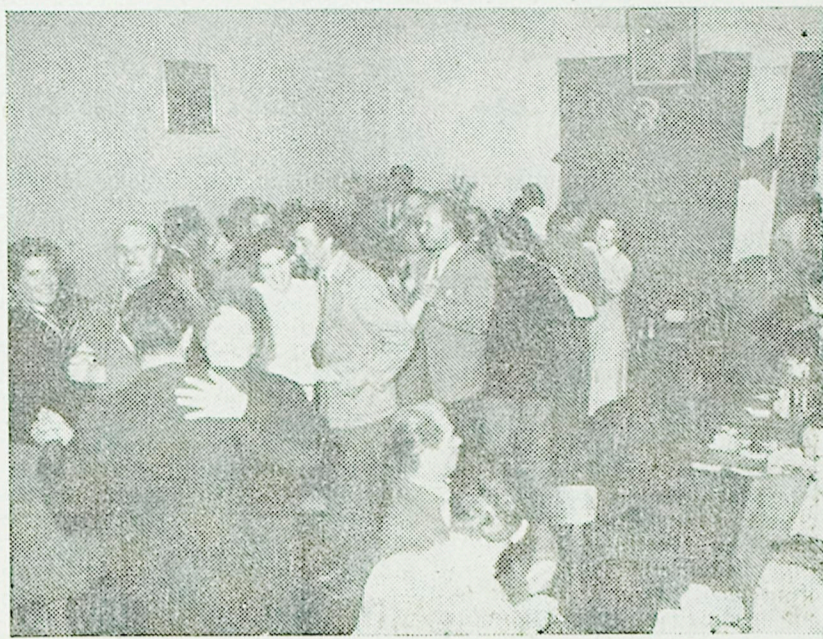
Vendar pa porasta ni videti samo pri kreditih in realizaciji, marveč tudi v investicijah. Te so dosegle v avgustu 36.500 milijonov dinarjev, kar je iz meseca v mesec več. Seveda je bilo tudi od tega vložena največ v industrijo in rudarstvo — nad 13 milijard. Sledijo trgovina, kmetijstvo in gozdarstvo itd. Od tega je le skromen znesek — 11 milijonov din — odpadel na kratko in dolgoročne kredite posameznim kmetijskim proizvajalcem, na kar smo opozorili že v uvodu. Vsekakor bi bila dolžnost kmetijskih zadrug, združnih hranilnic in posojilnic ter komunalnih bank, ki take kredite dajejo, da bi nanje bolj opozarjale prizadete kmetovalce. Posebno v koprskem predelu je veliko potrebe in brez dvoma tudi zanimanja, saj lahko dobre te kredite tudi tiste kmetijske gospodarske organizacije, ki še nimajo povsem urejenih pramoženjsko pravnih odnosov.

V skladu z ostalim razvojem so se dvignili tudi dohodki prebivalstva — za nad eno milijardo dinarjev. To ugodno stanje se kaže tudi v porastu hranilnih vlog, ki so dosegle že sedem milijard in so se samo letos dvignile za skoraj dve milijardi dinarjev. Danes ima že skoraj vsak četrti Slovenec hranilno knjižico, saj se število vlagateljev naglo približuje številki 400.000.

Vzporedno s tem je treba omeniti še potrošniške kredite. Tudi ti rastejo, vendar pa ne tako hitro, kot v drugih republikah. Skupno so v Sloveniji dosegli pri okrog 145.000 koristnikih 4.300 milijonov dinarjev.

Končno bi omenili, da se je v avgustu in tudi septembru izredno povečal tudi izvoz, ki je v septembru presegel vrednost 12 milijard dinarjev in s tem dosegel največji mesečni promet po vojni. Tako bomo letos presegli planirane postavke, kar se sicer kaže tudi na notranjem trgu in v ugodnem razvoju proizvodnje zaradi redne in pravočasne preskrbe s surovinami in reprodukcijskim materialom. Edina pomanjkljivost je v tem, da je trg v nekaterih primerih zaradi povečanega izvoza negativno reagiral, kar se je pokazalo zlasti pri zvišanju cen nekaterim živilom.

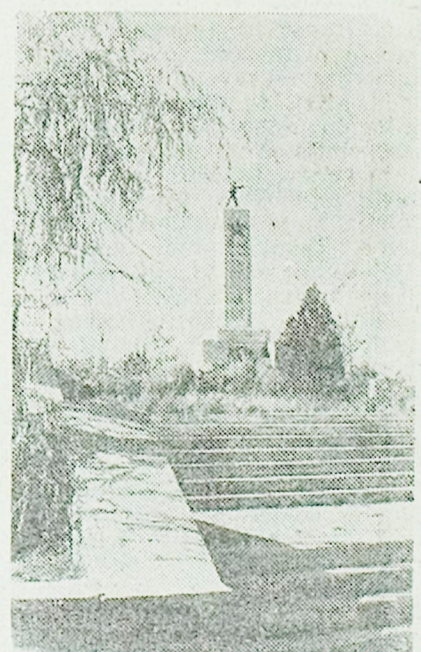
-dt-

V piranski tovarni mila Salvetti so imeli razen volitev minulo soboto še poseben vzrok za svoje veselje: izpolnili so namreč letni finančni plan. To je še posebej velik uspeh, ker je bila tovarna pred časom na tem, da bi jo morali zaradi občutnih izgub ukiniti, zdaj pa je odplačala vse zaostale obveznosti in je že aktivna

Marcel Rožanc, komercialni direktor ČZP Primorski tisk, ki je bil kot kandidat v svoji volilni enoti izvoljen v novi občinski zbor proizvajalcev v Kopru

Danes, na Dan mrtvih, hitijo naše misli k dragim pokojnikom, svojem in prijateljem, znancem in tovarišem, ki jih ni več med nami. Vsi skupaj pa se spominjamo zlasti naših tovarišev, ki so v minulih letih hudih preizkušanj prelili svojo kri in dali svoja življenja za lepšo bodočnost naše dežele in njenih delovnih ljudi

V Hrpeljah so ponosni na izid volitev

O izidu volitev v hrpeljski občinski zbor smo že poročali, sedaj pa poročilo izpopolnjujemo: novi občinski zbor sestavljajo Anton Ovcarič, dosedanj predsednik občinskega ljudskega odbora, Emil Benčič iz Hrpelja, Vinčo Dobrila in Drago Abram iz Kozine, Ivan Filipič iz Podgorja, Danilo Rožac iz Rakitovca, Julij Jelušič iz Slop, Ivan Godina iz Bača, Jožef Mahnič iz Odoline, Ivan Cetin iz Mrš, Franc Segulin iz Markovščine, Ivan Ludvig iz Tater, Franc Šturm iz Gradišča, Mirko Gustinčič iz Kovčic, Anton Bubnič iz Poljan, Anton Mahne iz Hrušice, Darko Jursinovič iz Javorja, Jožef Gabršček iz Račič, Anton Mavrič iz Podbež ter dr. Stanko Kovačič in dr. Franc Juriševič iz Kopra.

V industrijsko skupino zborna proizvajalcev je volilo 587 volivcev od 642 upravičencev ali 91,63 odstotkov. Izvoljeni so bili Zvonka Tul, tovarniška delavka; Peter Čebolin, tehnik v tovarni Plama v Podgradu; Vonko Zigante, šef železniške postaje v Kozini; Dorotej Margon, upravnik krojaške delavnice v Hrpeljah; Vilma Metlika, nameščenka gostinskega podjetja Jadran v Kozini; Ciril Rapotec, direktor podjetja »Jelka« v Kozini; Franc Kastelec, avtotakist iz Povžan in Stanko Lukančič, gradbeni tehnik pri SGP »Primorje« v Kozini.

V kmetijski skupino zborna proizvajalcev je volilo 2393 volivcev od 2469 upravičencev ali 96,92%.

Že spet težave s kurivom

Tako tarna te dni marsikatera gospodinja in tudi na marsikaterem zboru volivcev je padla kritika na račun podjetij, ki trgujejo s kurivom. V poslovalnici »Bor« v Piranu pa so o stvari vedeli drugače:

Preskrba z gorivom res ni taka, kot bi bilo želeto. V obalnih mestih je zadrega tako glede drv kot glede premoga. Za drva je v Piranu še nekoliko huje, ker kmetje vsa drva, ki jih pripeljejo iz zaledja, prodajo običajno že v Kopru ali Izoli. »K sreči« je v Piranu še zelo malo kuhinj, ki lahko kurijo samo z drvimi. Zanje pa podjetje »Bor« že nekako nabavi pravočasno tistih nekaj klafter.

Premoga pa mnogokrat zmanjka, ker ga zmanjka za široko potrošnjo po vsej Sloveniji. »Bor« naroča pravočasno potrebne količine, dobiva pa le, kadar začne premog ostajati industriji. Takrat ga čimprej prepelje s tovornjaki iz Podgorja in ga porazdeli med Koper, Izolo in Piran, vsaki občini sorazmerno po njenih potrebah. Kadar pa premoga ni, ga seveda ni mogoče dati potrošnikom. Pravzaprav pa so si ljudje sami krivi, če morajo v jeseni tedne in tedne čakati, da lahko izpopolnijo svojo zalogo potrebnega goriva. Lahko bi si bili nabavili premog in drva že preko poletja, ko je bilo skladišče »Bor« polno. Tako bi tudi omogočili podjetju, da nabavi nadaljnje količine kuriva. Ob sedaj običajni poletni brezskrbnosti gospodinj pa je podjetje moralo odlašati z naročilom nadaljnjih količin, ker je imelo polno skladišče. Zdej pa, ko so ljudje zaslutili mrzlejšje dni so prihitela vsa gospodinjstva in v dobrem tednu izpraznila vso zalogo. Za počasnejše ni ostalo nič — dokler ne bo industriji spet ostalo kaj za široko potrošnjo.

Podjetje »Bor« pa ima v Piranu še en problem. Prostor, kjer je sedaj skladišče, je neprimeren ne samo zaradi premajhne kapacitete, temveč tudi zaradi nevarnosti ognja za okolico in zaradi motenja javnega prometa ob dovažanju ali odvažanju tovorov goriva. ObLO je zaradi tega že odločil, da mora »Bor« preseliti svoje skladišče iz mesta. Doslej se niso našli primerne prostora za skladišče kuriva. Verjetno bo bodoče skladišče nekje v Luciji.

Julie

Izvoljeni so bili: Zmago Mihalič iz Mihel, Franc Grzetič iz Podgorja, Ivan Matevlič iz Rožic, Jožef Cetin iz Mrš, Jožef Juriševič iz Golca, Zorko Sluga iz Javorja, Danilo Gvardjančič iz Brezovice, Anton Lever iz Pregarij, Mirko Iljaš in Branko Butinar iz Podgorja.

V industrijski skupini zborna proizvajalcev sta bila izvoljena dva delavca, 5 nameščenec, med njimi en direktor podjetja in en obrtnik. Njihova povprečna sta-

rost je 37 let. V kmetijski skupini pa je 5 kmetov, 4 nameščenici in en zadrudni sindikalni funkcionar.

Vseh volilnih upravičencev za volitve v občinski zbor proizvajalcev je bilo 3111, volilo pa je 2980 volilnih upravičencev, 127 jih je bilo opravičeno odsotnih in le 4 neopravičeno. Če upoštevamo še volilno udeležbo v občinski zbor, se je teh občinskih volitev udeležilo nekaj več od 92% vseh volilnih upravičencev.

J. Z.

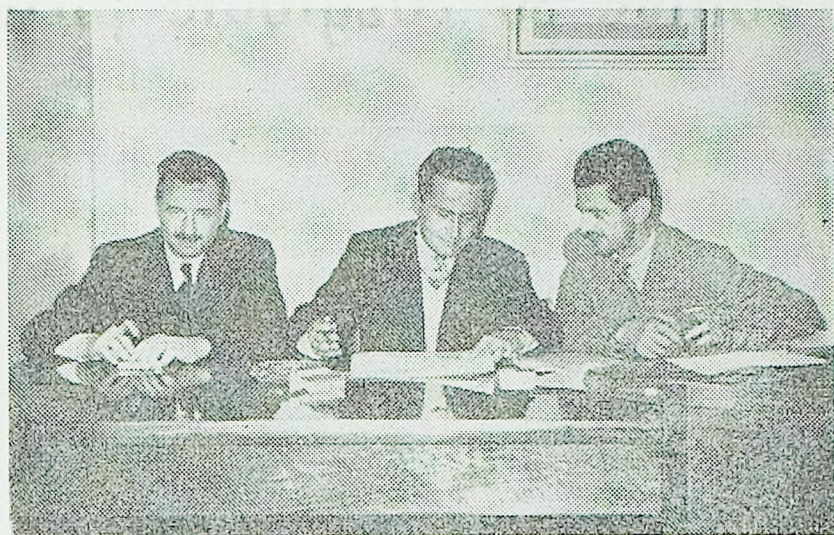
Končno bo v Piranu mogoče kupiti gradbeni material na drobno

Marsikatero poslopje v Piranu bi že bilo popravljeno, marsikatera streha ne bi več propuščala dežja, če bi hišnim svetom ali privatnikom bilo mogoče kupiti v Piranu potrebno gradivo — pesek, apno, cement, opeko, gradbeni les. Prevoz od drugod preveč stane, v Piranu pa takega materiala doslej ni prodajali nihče. Uprava komunalnih dejavnosti je bila pripravljena prodajati tako gradivo, toda ObLO ji ni mogel izdati potrebnega dovoljenja, ker bi to ne bilo v skladu s predpisi.

Ta teden pa je Svet za blagovni promet in turizem ObLO Piran sklenil, da obrtnemu gradbenemu podjetju »Konstruktor« ponudi prodajo gradbenega materiala na drobno. Brž ko bo delavski svet tega podjetja pristal na ta predlog in sprejel ob ObLO potrebno dovoljenje, bodo Pirančani lahko začeli s popraviljem streh in razpokanih zidov. Pirančani želijo, da bi jim to uspelo še pred zimskim deževjem in burjo.

Julie

JE ŠOLA IZPOLNILA Vašo potrebo in željo po znanju? Če ne, izpolnite si ga ob knjigah, ki Vam jih nudi LJUDSKA KNJIŽNICA KOPER.

Predsedstvo okrajne volilne komisije pri delu. Od leve proti desni sede Stojan Smrkolj, sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru, Ivan Repinc, predsednik Okrožnega sodišča v Kopru (predsednik komisije) in Jurij Bevk, direktor Zavoda za statistiko pri OLO (tajnik komisije)

O ODPUŠČANJU DELOVNE SILE

Dvakrat premisli, preden storiš

Vzporedno s hitrim razvojem industrije posebno na obalnem področju okraja se pojavlja vprašanje gibanja delovne sile. Zadržanje čase so nekatera podjetja odpuščala večje število delavcev, kot pravijo, zaradi reorganizacije podjetij. Če je to vzrok odpuščanja, ni potrebna nobena pripomba. Razumljivo je, da podjetja iščejo oblike izboljšanja organizacije proizvodnje, iščejo oblike, ki bi ustrezale dejanskemu stanju zmogljivosti in posebile produktivnost dela ter s tem povečanje proizvodnje. Način, kako so podjetja začela reševati to vprašanje odpušča delovne sile, pa marsikje ni v skladu s splošnimi na-

čeli našega družbenega sistema. Ponekod so napravili analizo o izpolnjevanju norm in jo smatrali za osnovo, na kateri je slonela upravičenost odpušča delavcev. Delno je tak postopek opravičljiv; drugod so odpuščali delavce, ki so jih ocenili kot nedisciplinirane ali neproduktivne. Večina teh delavcev pa še ni bila nikdar opominjena, niti predhodno kaznovana zaradi nepravilnosti v delu. Pravilno je, da se podjetja otepa nediscipliniranih in neproduktivnih nameščenec. Treba pa je, da se taki pojavi rešujejo postopoma in individualno. Ne smemo čakati, da se nabere vrsta napak, ki nujno narekujejo

odpust iz službe. Nepravilnosti je treba sproti odklanjati. Sedanji predpisi namreč določajo, da je treba človeka opozoriti na napake. Če opozorilo ne zadostuje, je treba nanj vplivati z vzgojnimi kaznimi, če pa kljub temu greši, potem je možen odpust iz službe, kar pa je za vsakogar brez dvoma najhujša kazen. To po drugi strani nujno opozarja vsakogar, da je treba spoštovati delovno disciplino.

Vsi delavci, ki niso bili odpuščeni po lastni krivdi, dobijo za čas, ko so brezposelni, oskrbnino in to le, če izpolnjujejo tudi druge tozadevne pogoje. Nepravilno je, da prejemajo oskrbnino tisti, ki so bili odpuščeni po lastni krivdi, ker neopravičeno padajo v breme skupnosti. Nekateri delavci menijo, da jih podjetja v nobenem primeru ne morejo ali ne smejo odpuščati, ker jih baje štitijo neki zakonski predpisi. Treba je poudariti, da naša zakonodaja štiti prav tako delovnega človeka kot gospodarski interes podjetja. Zato je napačno mišljenje nekaterih, ki menijo, da lahko v podjetju počenajo vse, kar hočejo, ker jim zato nihče nič ne more. Vsak delavec in uslužbenec je dolžan, da napravi to, kar mu dopušča njegova sposobnost, da svoje delo obvlada, da se strokovno izpopolnjuje in si prizadeva povečati proizvodnjo, ter da pomaga podjetju reševati vse probleme, ki jih ima podjetje kot celota. Organi dela in družbenopolitični organi imajo nalogo, da zaščitijo delavca in uslužbenca le v primeru, ko se ugotovi, da se temu ali onemu godi krivica.

T. K.

Kritične pripombe k osnutku zakona o delitvi dohodka

Na zadnji seji finančnega odbora Trgovinske zbornice za okraj Koper in na posvetovanju računovodij, ki ga vsak četrtlet organizira zbornica, so izčrpno razpravljali o osnutku zakona o delitvi dohodka.

Udeleženci teh razprav so soglasni z osnovami osnutka, niso se pa strinjali s tehniko obračunavanja dohodka in z nekaterimi določili, ker smatrajo, da so ponekod nejasnosti in protislovja.

Osnovna načela delitve dohodka se za notranjo trgovino bistveno spremenijo od dosedanjih načel. Do sedaj veljavni sistem omogoča nekaterim trgovskim podjetjem ugodno oblikovanje skladov, odplačevanje anuitet za dolgoročno investicijska posojila pred rokom in tudi izplačevanje plač v zneskih, ki so večji od predvidenih v tarifnih pravilnikih. Ne more se trditi, da je to rezultat stimulativenjšega sistema razdelitve dohodka v letošnjem letu. Zavedati se moramo, da je v nekaterih trgovinskih strokah precejšnja konjunktura in da je treba največji del uspehov pripisati

prav temu dejstvu. Je pa tudi sam sistem, predvsem z nizkim davkom na dohodek, pomagal k uspehom notranje trgovine.

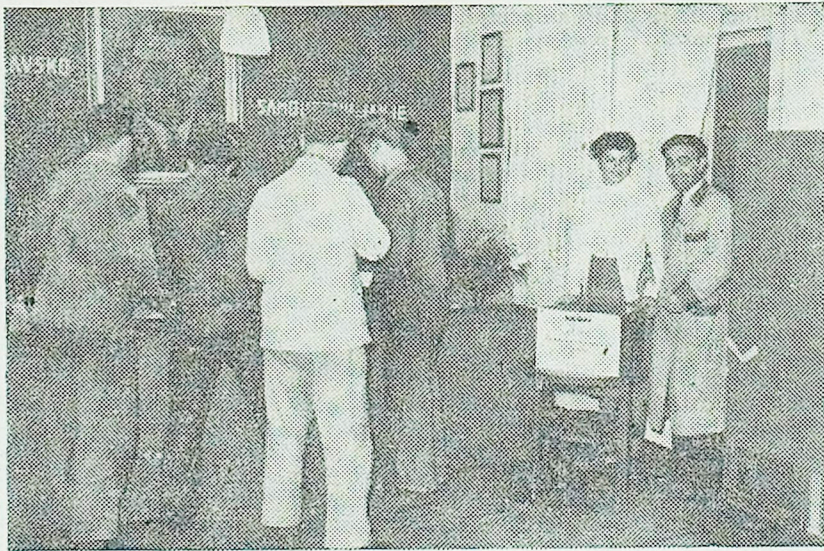
Novi sistem predvideva večji davek na dohodek in tudi večji proračunski prispevek na osebne prejemke. Zato menijo predstavniki notranjetrgovinskih podjetij, da bodo spremembe zanje neugodne. Novi sistem predvideva v trgovini večjo akumulacijo in tako postaja trgovina iz popolnoma neakumulativne gospodarske panoge akumulativna. To pa bo prav gotovo zahtevalo spremembe tudi v kalkulacijah, vendar se je večina diskutantov strinjala, da naj vsaka gospodarska organizacija — tudi trgovina — ustvarja presežno vrednost in naj prispeva svoj delež družbenih obveznosti.

Pri proizvodnih podjetjih se predlagani sistem nasproti dosedanjim bistveno spremeni. Pripombe so bile dane predvsem zaradi tega, ker niso poznane stopnje prometnega davka, prav tako pa se podjetja boje določil čl. 33, ki obravnava posebno obdav-

čenje konjunkturalnega in monopolnega dobička. Prav zaradi tega člena, menijo predstavniki podjetij, je možno, ne glede na postavljena načela, s predlaganimi določili doseči enako stanje glede akumulacije, kot je že danes. S tem pa se ne bi prav nič spremenilo: rentabilna podjetja bi prav tako kot doslej plačevala visoke družbene obveznosti, medtem ko bi bila glede lastnih skladov in plač skoraj v enakem položaju kot povsem nerentabilna podjetja. Zato menijo, da je treba čl. 33 odpraviti, namesto njega pa povečati lestvico davka na dohodek. Preciznih meril, po katerih bi bilo možno izračunavanje konjunkturalnega in monopolnega dobička itak ni mogoče postaviti ter je zaradi tega boljše, da že zakon sam določi, kaj se smatra za nenormalni dohodek, kot pa da to ugotavljajo razni organi in to celo retroaktivno.

Posebni proračunski prispevek na osebni dohodek je po obeh predvidenih variantah nekoliko višji od letošnjega. Po izračunih, ki so bili sestavljeni za nekatera podjetja, je prva varianta nekoliko ugodnejša. Vendar pa podjetja smatrajo, da način obdavčevanja po tem predlogu ne ustreza v celoti, ker bo delavec ali uslužbenec z visokimi osebnimi dohodki nesorazmerno močnejše obdavčen. Zato se bolj navdušujejo za drugi predlog, ki predvideva obdavčenje šele na prekoračenje minimalnih osebnih prejemkov. Predstavniki podjetij tudi nasprotujejo dopolnitemu obdavčenju osebnih prejemkov, ki ga zakon dopušča občinam. Če bi se potrebe občine res močno povečale, bi bilo pač treba najti druge vire dohodkov, ki bi bili bolj primerni kot povečani proračunski prispevek na osebne dohodek. Na splošno je prevladovalo mnenje, da je povečanje proračunskega prispevka na osebne prejemke koristno, ker povečuje delež plač v stroških. To pa prav gotovo vodi k zmanjševanju delovne sile in s tem k povečanju proizvodnosti. Istočasno se tudi zmanjšuje razlika med stroški mehaničnega dela, ki je zaradi cenene delovne sile dražja, in stroški plač.

Predstavniki podjetij so izrazili po-

Na volišču v avtoprevozniskem podjetju Slavnik v Semedeli v Kopru je bilo minulo soboto že navsezgodaj izredno živahno. Mehaniki, šoferji in sprevozniki ter drugi delavci in uslužbenci tega podjetja so svojo delovno vzeli kaj resno. Na sliki: mehaniki volijo pred nastopom službe kar v delovnih oblekah

NOVE INVESTICIJE ZA RAZVOJ GOSPODARSTVA SLOVENIJE so bile odobrene iz sredstev republiškega investicijskega sklada v višini 203 milijone dinarjev. Od te vsote je 175 milijonov dinarjev namenjenih za razširjenje in modernizacijo industrijskih obratov in turističnih objektov, 28 milijonov za investicije v kmetijstvu ter 40 milijonov dinarjev za zgraditev prve etape pristanišča v Kopru.

misleke tudi o določilih za obdavčitev dohodka. Obdavčitev je namreč odvisna le od minimalnih osebnih dohodkov in od višine ostanka dohodka po kritju minimalnih osebnih dohodkov. Nekateri so bili mnenja, da bi moral biti davek različen glede na namen, za katerega bi bil dohodek porabljen. Tako bi dosegli samo enkratno obdavčenje, davek sam pa bi imel bolj regulativen kot akumulativen namen. Stopnje tega davka bi lahko spreminjali vsako leto z družbenim planom in na ta način usmerjali ostanek dohodka za financiranje tistih potreb, ki trenutno v največji meri zahtevajo takojšnjo rešitev. Tako n. pr. naj bi povečali davek na dohodek, ki gre v investicijski sklad podjetja in naj bi bil davka oproščen tisti del dohodka, ki je namenjen za nabavo obratnih sredstev, če bi to zahtevala tržna situacija in pa trenutna gospodarska politika.

F. S.

»PRIMORSKE PRIREDITVE« NE VEČ SAMO NA OBALI

Razmah v širino in globino

V šestih središčih koprškega okraja 60 predstav SNG iz Trsta, 12 predstav ljubljanske Drame, gostovanje Opere, Baleta, vokalnih in instrumentalnih solistov, radijskega orkestra, Slovenske filharmonije — Na manjših odrih amaterske družine — Ribiški praznik v Izoli — Povezava v poletnih mesecih z Ljubljanskim festivalom.

Načrti in program Zavoda »Primorskih prireditiv« je za letošnje leto že dokaj fiksiran, pogodbe so podpisane, tehnične priprave za gostovanje v teku. Načrti pa segajo še veliko dalje, do konca sezone, za poletne mesece in še naprej. Naj steče beseda tako, kot je stekla v pogovoru z direktorjem Zavoda Srečkom Tičem:

Levji delež pri predstavah v našem okraju bo imelo prav gotovo SNG iz Trsta. Pogodba, ki so jo podpisali, jih zavezuje za 60 predstav, ki bodo v Kopru, Izoli, Piranu, Sežani, Postojni in Ilirski Bistrici. Kakor pa vemo vsi, ima tržaško gledališče za letošnjo sezono izredno bogat in kvaliteten repertoar, njegovo umetniško vodstvo in dober igralski ansambel pa nam je porok, da bodo te načrte tudi realizirali.

Vsekakor bi kazalo spregovoriti kaj več o repertoarnem načrtu tržaškega SNG. Objavljamo ga v celoti, kot je natisnjen v zborniku, ki ga je izdalo vodstvo gledališča ob začetku letošnje sezone. Ta repertoarni načrt se odlikuje po pretehtani in skrbni izbiri, ki bo nudila občinstvu privlačna in zanimiva dela domače in tuje dramske literature. Obenem pa je umetniško vodstvo pri tej izbiri upoštevalo razne organizacijske težave,

s katerimi se morajo boriti v Trstu, številčno skromnost igralskega ansambla, številna gostovanja po raznih odrih in ne na zadnjem mestu kulturni in estetski nivo občinstva, ki so mu predstave namenjene.

Med posebnosti repertoarja lahko tudi štejemo dejstvo, da predvideva veliko število novitet slovenskih avtorjev (več kakor katerokoli slovensko gledališče). Tudi sezono so mislili začeti z domačo noviteto, Tavčarjevo dramo »Poslednja nedelja«, toda dovoljenja iz Rima ni in ni hotelo biti, tako da je bilo treba začeti, sicer bi se sezona nepredvideno podaljšala. Zdaj je baje dovoljenje že prišlo in bo krstna izvedba Tavčarjeve drame, za katero je med gledališkimi občinstvom veliko zanimanje, že 9. novembra. Kakor vsa gledališča, bo tudi SNG v Trstu posvetilo eno letošnjo uprizoritev proslavi 40-letnice Oktobrske revolucije. To bo gledališka poema »Kakor drevo in kakor vulkan« Mariborčana Branka Hofmana, pripravili pa jo bodo v koncertni izvedbi. Tudi ta predstava bo v novembru. Tretja krstna izvedba med domačimi deli bo Torkarjev »Delirij«, med tujimi pa svobodna dramatisacija po romanu Dostojevskega »Zločin in kazen« italijanskega avtorja Dina Dardija. Prvič v slovenski je bila še uprizoritev komedije Italijana Manzarija »Naši ljubi otroci«.

Tržaški ansambel je razdelil svoje delo na zimsko in poletno sezono. Zimsko sezono bodo zaključili v maju, poletno pa pričeli že julija, kar jim bo omogočilo številna gostovanja na prostem, ki privabijo vedno največ ljudi.

Razen velikega deleža, ki ga bo imel SNG Trst pri naših »Primorskih prireditivah«, bodo še vedno stalni gostje Gorice in bodo kakor doslej prirejali daljše turnee po ostali Sloveniji.

Zavodu »Primorskih prireditiv« pa je uspelo razen Tržačanov pritegniti tudi druge ansamble. Ljubljanska Drama je obljubila najmanj 3 dela, s katerimi bi imeli 12 predstav, Opera bo sodelovala z baletom, vokalni in instrumentalni solisti z radijskim orkestrom in Slovensko filharmonijo, verjetno pa bo nastopal pri nas tudi kak tuj ansambel, ki bo prišel na gostovanje v Jugoslavijo. Toda to je že daljša perspektiva, o kateri bi spregovorili takrat, ko bodo sklenjene pogodbe.

Prav pred durmi pa imamo tradicionalno ribiško praznovanje, za katero je pripravil Zavod »Primorskih prireditiv« kvaliteten in kaj pester program, ki bo zadovoljil sleherni okus in željo. Prireditve bodo tri dni in pri njih bo sodelovalo SNG iz Trsta, DPD Svoboda iz Izole, člani Drame, Opere in Baleta iz Ljubljane, zabavni ansambel Radia Ljubljane, študentski plesni orkester in seveda naši domači ribiči. Podrobni program objavljamo na predzadnji strani našega lista.

To bi bila v skopih obrih najbolj bližja perspektiva našega bodočega kulturnega življenja. Verjetno pa bo marsikoga zanimalo, kako je z manjšimi odri, kamor te renomirane in reprezentativne ustanove ne bodo prišle. Ali bodo prikrajšani? Ne. Kajti druge plati zvona še nismo slišali, nič nismo še spregovorili o naši (Nadaljevanje na 8. strani)

Nove revije

MLADA POTA, ŠT. 1

Revija »Mlada pota« je začela VI. leto svojega obstoja z ustaljeno doseganjo fiziognomijo. V literarnem delu sodelujejo mlajši in že bolj znani pisatelji ter pesniki. Uredništvo revije objavlja, da bo objavljalo še nadalje prevode najboljših sodobnih jugoslovanskih literarnih dosežkov, posegalo pa bo tudi izven meja naše domovine. Razen tega bodo v reviji, kakor doslej, članki s področja sodobne problematike glasbe, filma, gledališča, likovne umetnosti.

Odraž te koncepcije je že prva številka revije. Prozne prispevke objavljajo Ala Peče, Ivan Bizjak, Ivan Zigar in Peter Kavalir. Prevodno literaturo zastopa tokrat Ivan Dončević z odlomkom iz nagrajenega romana »Mirovoret«. Prevod je oskrbel Janez Dokler. Veliko številnejši so predstavniki mlajšega pesniškega rodu. To so: Franc Forstnerič, Branko Šemen, Valentin Cundrič, Miro Leskover, Anka Plšorn, Marjan Kramberger, Goran Markovič, Franc Počtnik in Marjan Kunej.

Vprašanje pošolskega izobraževanja

je postalo v zadnjem času še posebno pereče, kajti po novih zakonih o delitvi družbenega dohodka bo čisto izobraženost odločala o tem, ali bodo podjetja obrnila svoje povečane dohodke v smer, ki bo koristila družbi kot celoti, ali pa jih bodo porabila le zgolj za svoje potrebe in koristi. Gre torej za to, ali bodo podjetja imela razumevanje za prepotrebno gradnjo šol, javnih naprav itd. ali pa bodo skrbeli le za lastno uspevanje.

Zaradi tega je splošno osveščanje ljudi, kmetov, delavcev, inteligence, skratka splošen dvig socialistične zavesti prav potreben. Pomembno mesto pri tem vprašanju imajo Ljudske univerze. V sistemu predavanj, ki naj bodo nazorno in dovolj kvalitetna, mora LU narediti pohod med ljudi in jih pridobiti za tisto osnovno gonilo vsega napredka, ki mu pravimo: želja po znanju, hotenje po razgledanosti. Za to novo nalogo se bo morala tudi organizacijsko spopolniti. Po sklepih, ki so bili sprejeti na razširjenem posvetovanju vodstev LU v občinah okraja Koper, bodo prišli v vodstvo tega splošnoizobraževalnega telesa ne le predstavniki prosvetnih delavcev, ampak tudi predstavniki organizacij in društev, ki imajo tudi namen izobraževati ljudi: to je predstavniki sindikata, LMS, strokovnih društev, ženskih društev, kmetijskih zadrug, RK, SZDL itd.

Na ta način bo možno dvoje. Prvič, priti do jasnejše slike vsega tistega, o čemer želijo poslušalci in razne organizacije, da bi jim nudilo v obliki predavanj. Drugič pa, pritegniti med predavateljsko osebje več sposobnega in strokovno razgledanega kadra. Tako bo le možno priti do trdnega, vnaprej sestavljenega programa, po katerem bo potem teklo delo LU v sezoni.

Lanskoletni uspehi LU v koprškem okraju so glede na še nedolgotrajno tradicijo kar uspešni, posebno še v nekaterih občinah (Piran, Sežana, Postojna, Koper). V letošnji zimski sezoni bo šlo delo po izkušnjah lanskega dela le na ta način zadovoljivo naprej, če bodo znali občinski odbori LU pritegniti v svoje posvete kar največ aktivnih predstavnikov organizacij, društev in združenj. J. H.

Druga premiera letos je bila v Trstu komedija italijanskega avtorja Nicola Manzarija »Naši ljubi otroci«. Avtor in komediji nima namena razglabljanja o kakih globokih in preveč učenih pedagoških vprašanjih, ampak na hudo-mušno domiselni način daje prikrit pouk tako staršem kot otrokom. Komedijo sodobnega italijanskega komedijografa v slovenski je bila na odru prvič je prevedla in režirala Nada Gabrijelčičeva, sceno pa je zasnoval Jože Cesar. Kot gost je nastopila Nedeljka Kacinova, sicer pa stalni člani tržaškega gledališkega ansambla: Štefka Drolčeva, Silvij Kopal, Joško Lukeš, Justo Košuta in Bogdana Bratuževa

REPERTOARNI NAČRT SNG TRST ZA SEZONO 1957—1958

1. PREDNOSTNA DELA

Domača dramatika:

Tavčar: PRIHODNJO NEDELJO, Torkar: DELIRIJ, Hofman: KAKOR DREVO IN KAKOR VULKAN, Sremac: POP ČIRA IN POP SPIRA.

Tuja dramatika:

Čehov: UTVA, Dostojevski-Dardi: ZLOČIN IN KAZEN, Hašek: DOBRI VOJAK ŠVEJK, Lutowski: DEŽURNA SLUŽBA, Giraudoux: AMFITRION 38, Pagnol: VELIKA ABECEDA, Manzari: NAŠI LJUBI OTROCI, Fischer: PROSTI DAN, O'Neill: STRAST POD BRESTI, Saster: SMRT V PREDMESTJU, Shakespeare: HAMLET.

Mladinska dramatika:

Gorinšek: RDEČA KAPICA.

2. REZERVNA DELA

Domača dramatika:

Cankar: LEPA VIDA, Remec: MAGDA, Javoršek: MIZERERE (morebitna novost), Begović: PUSTOLOVEC PRED VRATI, Nušić: DOKTOR.

Tuja dramatika:

Čehov: NA VELIKI CESTI, Sartre: KOLESJE, Wilder: NAŠE MESTO, Wouk: ZADEVA CAINE, Lorca: DOM BERNARDE ALBE, De Vega: SEVILJSKA ZVEZDA.

LJUDSKA KNJIŽNICA KOPER nudi pestro zbirko slovenskih, srbohrvatskih, italijanskih in nemških knjig za odrasle in mladino. Vpisnina in izposojevalnina malenkostna.

OBČNI ZBORI SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV

Novi uspehi na stari tradiciji

PROSVETNO DRUŠTVO »SIMON JENKO« NA MISLIČAH

Udeležba na občnem zboru ni bila posebno velika, vendar je občni zbor uspel, ker so kritično presodili dosedanje vodstvo, ki ni bilo aktivno. Drugi problem društva je bilo pomanjkanje primerne prostora. Zato se je društvo odločilo in je letos poglobilo klet v osnovni šoli. S prostovoljnim delom so že izkopali veliko materiala. Delavci ObLO Divača pa so za silo uredili lepo dvoranico, ki jo namerava društvo opremiti s knjižno omaro, klubskimi mizami, radijskim aparatom itd. Razen knjig nameravajo naročiti tudi razne časopise in revije. Čeprav dvorana ni posebno velika, bodo lahko postavili v njej za silo tudi oder.

Po izvolitvi novega upravnega in nadzornega odbora je prosvetno društvo »Simon Jenko« sprejelo tudi program dela. Značilno je, da so se vsi navzoči zavzemali za to, da bi imeli na Misličah kmetijski tečaj. Ugotovili so tudi, da je med mladino mnogo dobre volje za aktivno delo in da jih bo treba le znati pridobiti. —er

PD »MIROSLAV VILHAR« V ZAGORJU NA PIVKI

V četrtek, 24. t. m., so imeli v Zagorju na Pivki občni zbor prosvetnega društva, ki je v zadnjih letih prenehalo delovati. PD »Miroslav Vilhar« sodi sicer med najstarejša društva pri nas, saj je začelo s svojim delovanjem že okrog sedemdesetega leta v preteklem stoletju. Zagorčani so na to kulturno-prosvetno tradicijo upravičeno ponosni in zato je skoraj nerazumljivo, kako so mogli pustiti, da je društvo nekaj let spalo. Sicer je dramska družina imela predstave in tudi gostovala v bližnji okolici, vendar pod imenom mladinske organizacije in ne prosvetnega društva, ki formalno ni obstajalo. Končno pa so Zagorčani le uvideli, da bo vse kulturno-prosvetno delovanje lahko veliko bolj razgibano, če ga bo tudi formalno združevalo in usmerjalo društvo. Na zadnjem občnem zboru je

bilo največ mladine, ki polna poleta in iniciative daje jamstvo, da bo v bodoče društvo delalo bolje kot v zadnjih letih. Člani dramske sekcije so iz svojih izkušenj svetovali vodstvu pevskega zbora, kako bi ga oživeli. Mladi ljudje ne morejo biti vedno resni in delo z mladino ne sme biti suhoparno, temveč družabno. Zdi se, da so se veselja do dela nalezli od mladih tudi starejši, zato je tudi njihov program bodočega dela kaj pester in živahen. Razen pevskega zbora so sklenili urediti tudi knjižnico, za katero je med vaščani veliko zanimanja. Pri tem računajo tudi na pomoč potujoče knjižnice. Dramska družina pa je že naštu-dirala komedijo »Veseli dan ali Maticek se ženi«, ki bo v prvi polovici novembra na odru. Na gostovanje so jih že povabili na Pivko in v Košano.

Na občnem zboru so izvolili v upravni odbor tiste tovariše in tovarišice, ki so s svojim dose-danjim delom dokazali svojo za-vzetost in prizadevnost pri kul-turno-prosvetni dejavnosti. Tako mladi Zagorčani nadaljujejo delo svojih očetov. K. B.

NOVE knjige

FRANCE BEVK: ČRNI BRATJE

Kot enajsta knjizica v zbirki Bevkovih zbranih mladinskih del je izšla pri založbi Mladinska knjiga povest »Črni bratje«. Knjigo je ilustriral Stefan Planinc, opremil pa Milan Mihelič.

V uvodu h knjigi piše A. Sirok, da to ni samo lepa povest, ampak mnogo več: to je resnična zgodba, pravičati dokument iz krave dobe fašističnega terorja na Primorskem, ko so z Gentilejevo šolsko reformo dali smrtni udarec slovenskemu šolstvu, razpustili vsa slovenska društva in organizacije, požgali gledališke dvorane in knjižnice, prepovedali vse slovenske časnike in knjige in s posebnim zakonom poitalijančili celo slovenske priljčke. To je bila črna doba, kot je zgodovina zlepa ne pomni, doba, ko so fašisti z bomba-mi, bencinom in ricinovim oljem slavi-li prave orgije nasilja. Starejši so obupali, mladina pa ne. V Trstu so ustanovili tajno organizacijo TIGR, na nasilje so odgovarjali z nasiljem in najboljši so končno žrtvovali svo-ja mlada življenja v Bazovici. Po-dobne tajne organizacije, kot je bila

v Trstu, so bile tudi drugod. Med prvimi so bili v Gorici »Črni bratje« leta 1928.

In prav ti »Črni bratje« so junaki Bevkove povesti. Bila je to skupina 14-letnikov, ki sicer niso imeli ne bomb ali dinamita, pa so kljub temu dolgo vzemirjali goriske fašiste in policijo. Ob napeti zgodbi sledimo požrtvovalnemu Pavleku, zvitemu Toninu, plahemu Nejkcu, pa drzemu Filipu. Njihova dejavnost jih pripelje v ječo, kjer okusijo vse muke zasiljevanja in pretepanja, pa lakote in žeje.

Pisatelj sam pravi, da so bili »Črni bratje« drobna iskra, ki je tlela, da se je zanetil požar splošne vstaje med drugo svetovno vojno in osvoboditev.

Na bratstvo

CAMUS—LETOŠNJI NOBELOV NAGRAJENEC ZA LITERATURO

Letos je prejel Nobelovo nagrado za literaturo francoski pisatelj in filozof Albert Camus. Dodelili so mu jo za »njegova pomembna književna dela, s katerimi osvetljuje probleme človekove vesti naše dobe.« Camus je devet francoski pisec, ki je prejel to visoko priznanje.

Camus se je rodil pred 44 leti v Alžiru, študiral je filozofijo, obenem pa opravljal najrazličnejše poklice. Njegovo literarno delo se začne okoli leta 1943 in je tesno povezano z gledališčem. Tik pred vojno je postal novinar, delal pri nekem alžirskem časopisu, potem pa se je preselil v Pariz. Pred vojno je objavil dve zbirki esejev, leta 1942 pa je objavil kratki roman »Tujec«, s katerim je postal skoraj čez noč znamenit pisatelj. Njegova pomembnejša dela so še: filozofski esej »Sizifov mit«, roman »Kuga« (1947), filozofska razprava »Revoltirani človek« (1951) in drame »Nesporazum« (1940), »Kalgula«, »Obsedno stanje« (1948) in »Pravičniki« (1949).

ZAGARJEVE NAGRADE ZA NAJBOLJŠE PROSVETNE DELAVCE

Preteklo soboto je predsednik Sveta za šolstvo LRS Milko Goršič prvič izročil nagrade najboljšim prosvetnim delavcem Slovenije. Pravičnik o podelitvi Zagarjevih nagrad predvideva, da se podeljujejo za izredne uspehe, predvsem za delo v samem razredu, lahko pa tudi za uspešno prosvetno delo na drugih vzgojnih področjih. Predloge, ki jih je bilo letos le deset, dajejo družbeni organi, prosvetni forumi, društva in posamezniki. Svečani podelitvi nagrad sta prisostvovala tudi sekretarja zveznega in republiškega Sveta za šolstvo.

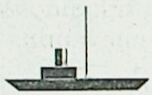
ŠE NEKAJ BESED O POTNIŠKI OBALNI PLOVBI

ODPRAVITI NAPAKE

Za turistično sezono v letu 1958 je bil že predlagan načrt za ladijski vozni red vzdolž naše morske obale. Predvidene so nekatere izboljšave, zlasti na longitudinalnih progah. Obljubljeno je tudi, da naše največje in najlepše potniške ladje ne bodo plule izven področja naše obale. Glede na stanje v naši linijski potniški obalni plovi, ki je še posebej prišlo do izraza v minulih sezonah, ni čudno, da na navedene izboljšave gledamo z določeno skepsjo. Kaj pravzaprav vsebuje predloženi načrt o redu plovbe v prihodnjem letu? Naj omenimo nekaj o tistem delu, ki se posredno in neposredno dotika tudi obale Slovenske Istre.

Predvsem vzbujajo pozornost dejstva, da ni predvidena ponovna vzpostavitev proge Koper—Trst, oziroma Koper—Umag. Naj pri tem omenimo, da ti dve progi tudi v že tekočem zimskem redu plovbe nista upoštevani in da ukinitve od 26. aprila letos še zmeraj velja, čeprav je bila določena za zdavnaj plačana. Tudi na relaciji (Trst)—Koper—Piran—Poreč—Pulj—Mali Lošinj—Zadar ni predvidena nobena izboljšava, kaj šele zaželeno podaljšanje proge do Splita, Dubrovnika in Kotora.

Plovba naših ladij

P/l »BIHAČ« je na poti iz Genove v Ploče, kamor bo predvidoma priplula 5. novembra
P/l »DUBROVNIK« je od 17. oktobra na popravilu v Narviku, od koder bo predvidoma 4. novembra prispela v Rotterdam
M/l »GORENJSKA« je 16. oktobra priplula na Reko, nato pa v Piran zaradi popravila
P/l »GORICA« je 30. oktobra priplula v Jadransko morje
P/l »LJUBLJANA« je 29. oktobra priplula v Aleksandrijo
M/l »MARTIN KRPAN« je 28. oktobra odplula z Reke s tovornorazvoznim vozilom za Koseir
P/l »NERETVA« je 17. oktobra plula skozi Kielski kanal na poti za Bari in Ancono
P/l »POHORJE« je 23. oktobra zapustila Singapur na poti za Anglijo
P/l »ROG« je 29. oktobra priplula iz Capetowna v Durban
P/l »ZELENGORA« je 29. oktobra priplula iz Civitavecchia v Casablanca

Bistveno izboljšanje naj bi bilo na longitudinalni relaciji Reka—Kotor—(Ulcinj), čeprav nimajo niti ene postelje za potnike. Tudi takrat, ko je »Dalmacija« odplula proti Opatiji praktično prazna, je iz Reke istočasno odplula ladja tipa »Maribor« natrpano polna proti Kotoru!

Nedvomno je res, da ni lahko razporejati ladje in vzdrževati proge na tako obširnem in različnem področju, kakršno je vzdolž naše obale. Jasno je pa tudi, da bi morali iz storjenih napak iskati možnost izboljšanja tega stanja, saj imamo konec koncev že toliko potniških ladij, da se ne moremo in tudi ne smemo več samo izgovarjati na pomanjkanje. Res je sicer, da naša sedanja potniška obalna flota ne zadostuje za vse potrebe, nedvomno pa je, da bi se dalo doseči večji učinek, kakor je bil dosežen, zlasti prihodnje leto, ko bomo dobili tretjo ladjo tipa »Jugoslavija« — M/L »Jedinstvo«.

Letošnja sezona nam je marsikateri nedostatek v naši obalni plovi zelo ostro prikazala. Naj navedemo samo dva primera: relaciji Reka—Opatija—Lovran—Mošćenička Draga in Reka—Kotor—(Ulcinj). Na prvi relaciji, ki je tipično turistična, je v času največjega prometa redno obratoval stari potniško-tovorni parnik »Podhum« (205 BRT) — to je »veteran« iz leta 1904! Ob nedeljah mu je bil dodeljen v pomoč potniško-tovorni parnik »Brač« (159 BRT). Po enkrat ali dvakrat dnevno so sicer pristajali v Opatiji, Lovranu in Mošćenički Dragi tudi plovni objekti tipa »Ivan Cankar« (425 BRT), »Tuzla« (340 BRT) in »Sinj« (470 BRT), vendar kot v vmesnih pristaniščih na progah Reka—Cres, Reka—Lošinj in Reka—Koper—Trst, tako da so bili bolj ali manj zasedeni in niso mogli prevzeti lokalnih potnikov. V pristaniščih so se vrstile prav neprijetne scene, ki nikakor niso koristile izboljšanju prometa in turizma. Da bi olajšali oziroma izboljšali te razmere, so v nedeljo popoldne vključili v progo Reka—Opatija parnik »Dalmacija« (90 postelj za potnike).

Ladje tipa »Ivan Cankar«, ki so bile posebej grajene za kvarner-

sko turistično področje, pa so med drugim obratovali na progi Reka—Kotor—(Ulcinj), čeprav nimajo niti ene postelje za potnike. Tudi takrat, ko je »Dalmacija« odplula proti Opatiji praktično prazna, je iz Reke istočasno odplula ladja tipa »Maribor« natrpano polna proti Kotoru!

Nedvomno je res, da ni lahko razporejati ladje in vzdrževati proge na tako obširnem in različnem področju, kakršno je vzdolž naše obale. Jasno je pa tudi, da bi morali iz storjenih napak iskati možnost izboljšanja tega stanja, saj imamo konec koncev že toliko potniških ladij, da se ne moremo in tudi ne smemo več samo izgovarjati na pomanjkanje. Res je sicer, da naša sedanja potniška obalna flota ne zadostuje za vse potrebe, nedvomno pa je, da bi se dalo doseči večji učinek, kakor je bil dosežen, zlasti prihodnje leto, ko bomo dobili tretjo ladjo tipa »Jugoslavija« — M/L »Jedinstvo«.

DRAMATIČEN ZAKLJUČEK OBSEŽNE AKCIJE MEDNARODNIH TIHOTAPCEV Z MAMILI

STRELI V PIRANU

GRADIVO KOT NALAŠČ ZA FILMSKO ZGODBO — V NEDELJO, 20. OKTOBRA, SO NAŠI VARNOSTNI ORGANI POLOVILI TIHOTAPSKO BANDO — IZBRALI SO NEDELJO, KO SO BILE VOLITVE, KER SO RAČUNALI Z ZMANJŠANO BUDNOSTJO

Zagreb. Velemosto v pravem pomenu besede z vsemi prednostmi in slabostmi. V prekrasem stanovanju — samski garsonjeri — teče zanimiv razgovor. Naj vam, dragi bralci, najprej predstavim osebe, ki v njem sodelujejo.

Najprej seveda lastnik stanovanja Beroša Ljubomir. Je medicinski tehnik, star petindvajset let. Le malo časa je bil nekje zaposlen, potem pa je začel privatizirati — mu je bolj neslo. Treba je samo pogledati po stanovanju — šest kavčev, mahagonijevo pohištvo, po predalih in omarah pa garderoba, da bi je bilo dovolj za cel bataljon elegantnih gigrlov. Radio, miniaturni bar, kristalno steklo, slike — kdo bi vse naštel...

Potem Zuveta Vjenčeslav. Trideset let star večni študent, ki od vsega pridobijenega znanja najbolj obvlada hazardiranje in črnoberzijsko špekulacijo — poseduje torej visoko ekonomsko izobrazbo gangsterskega podzemlja. Poiskal in pripeljal je na sestanku tretjega udeleženca, o ka-

M/L »Jugoslavija« od Jadranske linijske plovitve z Reke v luki Hvar. To je ena izmed najlepših in največjih potniških luksuznih enot pri nas, ima 2564 BRT, 209 postelj za potnike, 4800 KS (dva motorja znamke Sulzer) in je na poskusni vožnji dosegla največjo hitrost 20,3 morskih milj na uro. Za potnike v prvem in turističnem razredu ima okusno urejene in udobne prostore med drugim dve restavraciji, dve kavarni in bar. Odprte palube so široke, na najvišji so tudi prhe. Druga ladja tega tipa je »Jadrans«, ki ima tudi kopalni bazen. Tretja, »Jedinstvo«, je tik pred dograditvijo. Ta bo imela tudi garažo za avtomobile in zaprto gornjo palubo. V promet bo izročena decembra ali januarja. Vse te tri ladje je zgradila ladjedelnica »Split« v Splitu

terem pa je treba povedati nekaj več besed.

Petdesetletni farmacevt Delof Pančev je po rodu iz Makedonije. Ker so se mu ožji rojaki zamerili — videli bomo zakaj — se je preselil v Zagreb in si v bližini mesta uredil majhno vrtinarjo. V njej pa je imel provizoričen laboratorij. Kljub primitivnim napravam je Pančev, strokovnjak, kakršen je, tudi v navadnih loncih in improviziranih retortah proizvajal iz opija kvalitetnejše vrste mamil. Surovi opij pa je dobival z juga po svojih zvezah, ki jih je imel v Makedoniji.

Taka je bila približno danes njegova dejavnost, še bolj pisano pa

ima preteklost. Kot dober psiholog in Molohov žrec je pred vojno izredno dobro uspeval, ker je poznal ljudi in moč denarja. Bil je znan kot bogat predelovalec in prekupčevalec z opojnimi drogami, vendar pa mu ni mogel nihče do živga — povsod je imel v korumpiranem kraljevskem državnem aparatu podkupljene prijatelje, ki so ga varovali pred preneženji. S takim življenjem je nadaljeval tudi med vojno, le da je svoje uliznost prenesel na bolgarske okupatorje — udinjal se je krvavim opričnikom v Bolgarijo importirane ga fašističnega »carja« Borisa Koburškega. Po končani vojni pa je njegova zvezda zašla. Pančevu ni pomagala nič vsa njegova spretnost — bil je pred ljudskim sodiščem zaradi svojih zvez in sodelovanja z okupatorjem obsojen na dolgoletno ječo, od koder je prišel šele leta 1955. Ker se mu je Makedonija zamerila, je skušal svojo farmacevtsko karioero ilegalno nadaljevati v Zagrebu. Lotil se je predelovanja opija, za razpečavanje izdelanih mamil pa se je povezal z nekaj »spretnimi dečki«, ki so znali molčati, radi pa so imeli denar in lahko življenje. Tako je nastala prava tihotapska delniška družba, majhna po številu, bogata na dividendah.

Zdaj so torej trije njeni glavni stebri sedeli v foteljih za mizico in srkali viski s sodavico, kadili cigarete in razvijali svoje načrte. Čas: sredi oktobra 1957, torej prav pred kratkim.

Besedo ima Beroša: »V Italiji je zdaj prav morij zelo iskan, kot mi je na zadnjem sestanku povedal naš tržaški prijatelj. Kilogram stane baže okrog štiri milijone lir. Kot sem vam že povedal, me zelo priganjajo, naj jim čimprej prinesem. Vesta tudi, da smo se vse podrobnosti že pogovorili na prejšnjih dveh sestankih — vse, razen dokončne cene in datuma predaje, Vesta tudi, da smo kupca dobro preverili, denar dobimo takoj. Mislili smo, da bi se sestali v Kopru, vendar pa se nam je zdelo, da bi bili tam preveč na očeh vsem. Zato smo se dogovorili, da se dobimo v Piranu. Prinesem naj takoj cel kilogram. Zdaj gre samo še za datum.«

Pančev: »Premišljeval sem že o tem. Zdi se mi, da bo še najbolj primerna kar naslednja nedelja, ko bodo volitve. Tedaj pač nihče ne bo vohal za nami. Razen tega se mi zdi tudi zelo primerno, da je sestanek v Piranu, ker že zaradi Italijanov ne bo nihče začel kravala, pa tudi laže se je izgubiti v temnih in ozkih ulicah.«

Zuveta: »V redu. Torej gre samo še za to, kdo naj gre na sestanek.«

RASTKO BRADASKJA

(Nadaljevanje na 10. str.)

STANE ČEHOVIN

Utrinki s poti po Jugoslaviji

(Nadaljevanje)
Priznati moram, da mi ni žal niti 40 dinarjev, niti tega, da sem sezul čevlje, kajti to je čudovito. Kaj je pravzaprav čudovitega v džamiji?

Preproge! To so prave perzijske preproge, tako nam je zagotavljal vodič. Tla džamije so pokrita s preprogami. Vsega sta dve veliki preprogi. Ena je stara 80, druga pa 120 let in še vedno so debele 1,5 do 2 cm. Osnovni ton preprog je krvavoredeč, na njem pa se prepletajo v živomodrih barvah čudoviti narodni ornament.

Pred molitvenikom, to je nekak oltar, prostor, kjer postavljajo koran, je morda 2 m dolga pa 1,5 m široka preproga, dar egiptovskega predsednika Naserja, ko je bil na obisku pri nas. Vodič je zatrjeval, da je to milijonska vrednost. Osnovni ton preproge je bel, po njej pa se v modri, rumeni in rdeči barvi prepletajo narodni ornament. Preproga je gotovo 2,5 cm debela.

Baš Čaršija — to je res orient. Tu delajo pred hišami ali pa prav na vratih svojih delavnic, čudovite izdelke iz bakra, medi, srebra, zlata. Naj dodam, da stane ročno izdelan servis za kavo 15 do 25 tisočakov. Toda to ni več ročno delo, to je umelna obrt in

še več. Tu dobiš za drag denar razne pepelnike, cigaretne doze, vaze za cvetje, razne pladnje, vrče itd. Toda vse je izredno drago. Naša dekleta so si temeljito osušila denarice. Majda kar ni mogla od tod.

Naj povem, da smo v Sarajevu prvič spali na posteljah, odkar smo odšli iz Postojne. Božansko! Bilo je vsega po malem: stenice, komarji, pantakan v prahu, toda vseeno... Spočiti, nekam lahki in veseli nadaljujemo zadnjo etapo naše poti do morja.

Pot od Sarajeva do Dubrovnika smo prevozili podnevi in to je najlepši del poti. Da, naporna je bila ta pot, skoraj 11 ur smo bili na nogah, toda nikomur ni bilo žal. Če ne drugega, bi si pozneje še enkrat ogledal čudovito Jablaniško jezero. To jezero ima edinstveno barvo, voda je modra in zelena, toda tega se ne da povedati z besedami, to človek samo občuti v svoji notranjosti. Kot ne moreš reproducirati velike umetnine, tako ne moreš opisati lepote te poti. Skoraj 11 ur, morda še več, se vozimo ob jezeru, rahli valovi se razigrano podijo po gladini, kot bi se hoteli osvoboditi težnosti in se povzpeti soncu v oči, da bi zajokalo. Z Marto sva nemo slonela ob oknu in samo

opazovala, požirala, samo spremljala to lepoto. Takrat sem se spomnil; same od sebe so mi prihajale znane Cankarjeve besede v Kurentu, ko je vzkliknil: »Zemljica, zemlja, mati, če nimaš kruha, daj mi kamen in še ob kamnu bom prepeval!«

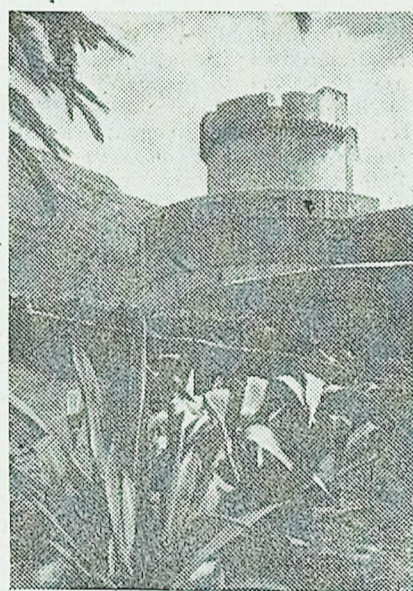
Mostar. Za trenutek smo se ustavili. Postaja na oni strani ceste in hotel. Hladno črno pivo. To je tudi svojevrsten vtis o Mostarju v teh vročih dneh.

In že se vozimo ob Popovem polju. Proga je dvignjena na rob polja. Pod nami Popovo polje — velike njive, skrbno obdelane, posajene s tobakom, tam nekeje v ozadju je bila pšenica. Na desni, nad progo, se vleče pravo morje kamenja. Zadnji vzponi! Na obzorju se je začelo svetlikati, trenutek, in že se je pokazala v večernem mraku luna, velika, zlatorumenca. Morje. Trenutek, vzklikanje, petje!...

Dubrovniki.

Mogočno in ponosno stoji mestno obzidje, na njem se v lahнем južnem vetru pozibava bela zastava z geslom: »Libertas« — svoboda.

»Kaj razmišljaš?« me je pobral Lojze.

Mogočna trdnjava Minčeta v Dubrovniku, zgrajena v 14. stol.

SPOMINI NA VELIKI OKTOBER OB 40-LETNICI REVOLUCIJE

VASILIJ
GROSSMAN:

OBISK V JAMI

Na dnu jaška sta jih pričakala dva stražarja z avtomati; vsaki je imel na pasu obešenih ducat ročnih bomb. Ogledovala sta ženske in starca. Boleče žmereč od slabotne svetlobe bencinske svetilke sta si zakrivala oči z dlanmi in se obračala proč. Rumeni jeziček plamena, ne večji od otročjega mezinčka, zastrž z gosto kovinsko mrežico, jih je slepil kot mlado poletno sonce.

Eden izmed njih je hotel pomagati Mariji Ignatjevni pri izstopu, zato ji je nastavljal v pomoč ramo. Očitno pa ni ocenil svojih moči in ko se je Mojsjeva oprla z dlanjo obenj, je v hipu zgubil ravnotežje in padel. Drugi stražar se je zasmeljal in dejal:

»Eh, ti Vanja ti!«

Ni bilo moči razbrati, sta li mlada ali stara. Obraz sta imela kosmat, govorila sta počasi, kretanje so bile previdne ko pri slepih.

»Nimate morda kaj za pod zob, ženske, a?« je povprašal ta, ki je imel smolo pri pomoči Marji Ignatjevni.

Drugi pa mu je nagloma segel v besedo:

»Tudi, če imajo, tovarišu Kosticinu bodo izročile, on pa bo razdelil!«

Zenske so molče zijale vanju, stavec pa je privzdignil luč in osvetlil strop podzemeljskega odvozišča.

»Nič!« je mrmljal. »Stojke držite, stojke so močne, hvala bogu! Dobro so jih naredili.«

Eden izmed stražarjev je ostal pri jaški, drugi pa je spremljal odposlanca h komandirju.

»Kje pa ste se utaborili?« je vprašal stavec.

»Tamkaj za durmi, na desno, konec hodnika, tam smo se ugnedili!«

»Kakšne duri neki!« se je začudil Kozlov. »To so vrata za zračenje. Na prvo spustu...«

»Stražar je šel ob njem. Zenske so šle zadaj.«

Nekaj korakov od zračnih vrat sta stali dve strojnici, naperjeni na odvozišče. Stavec je vzdignil luč in vprašal:

»A spe ali kaj?«

»Ne. To so mrtveci.«

Stavec je z lučjo posvetil na telesa rdečearmejev, oblečenih v plašče in srajce. Njih glave, prsi, ramena in roke so bile povezane s povoji in cunjami, umazanimi od stare, strjene krvi.

Ležali so tesno drug ob drugem, kot bi se gredli. Nekateri so bili obuti, izza čevljev so jim bili zlezli konci obujk. Dva sta bila v klobučevinastih škornjih, dva v usnjenih, eden bos. Oči so imeli vdrte, obraz kosmat, pa ne tako zelo kot stražarja.

»Bog pomagaj!« so tiho izustile ženske ob pogledu na mrtvece in se prekrižale.

»Pojdimo, kaj stojite!« je priganjal stražar.

Zenske in stavec pa so še kar naprej strmeli v trupla. Z grozo so vdihavali smrad, ki je vel od njih. Potem so šli dalje. Izza vogala glavnega rova se je zaslislal slaboten stok.

»Tu so, kajne?« je vprašal stavec.

»Ne, to je naša bolnišnica!« je bil stražarjev odgovor. Na deskah in snetih vratih za zračenje je

Ruska revolucija me je pretresla, in o zgodovinski premoči njenih načel nad načeli tistih sil, ki so nam stopile na vrat, zame ni bilo nobenega dvoma.

Thomas Mann

ležalo troje ranjencev. Poleg njih je stal rdečearmejec in držal ranjencu k ustom kotlič z vodo.

Dva sta ležala čisto nepremično, nista stokala. Stavec ju je obsvetil z lučjo.

Rdečearmejec s kotličem je vprašal:

»Od kod, kakšni ljudje?«

Ko pa je zagledal izprašujoče poglede žena, uprte v nepremično ležeča, je pomirljivo dodal:

»Kmalu jima bo vse odleglo, čez uro ali dve.«

Ranjenev, ki je pil vodo, je tiho dejal:

»Mamica, kisle zeljnice bi rad!«

»Odposlanci smo,« je razložila Varvara Zotova.

»Kakšni le, od Nemcev, kajne?« je vprašal bolničar.

»Seveda, seveda!« ga je prekinil stražar, »boste že komandirju vse obrazložili!«

Ranjenev je poprosil Kozlova: »Posveti malo, dečko!« Globoko se mu je kolcnilo. Vzdignil se je in odgrnil plašč, ki mu je pokrival nad kolenom zmrevarjeno nogo.

»Joj, dragi moji!« je kriknila Nuška Kramarenko. »Joj!«

Ranjenev pa je s prav tako tihim glasom ponovil:

»Posveti sem, posveti!« Vzdignil se je zato, da bi bolje videl.

Spokojno in z zanimanjem je ogledoval nogo kot tuj, neznan predmet in ni verjel, da sta mrtvo, gnijoče meso in rjavkastočrnkasta, od gangrene vneta koža del živega, njemu domačega telesa.

»No, vidiš,« je očitajoče spregovoril. »Črvi so se zaredili in se gibljejo. Saj sem pravil komandirju: čemu se mučiti z mrtvo. Mar bi me pustil zgoraj! Lahko bi metal bombe, potem pa bi se sam ustrelil.«

Spet je pogledal na rano in nejevoljno nadaljeval:

»Vse miga, vse!«

Stražar mu je srdito ugovarjal: »Nismo samo tebe vlekli. S tema dvema vred,« je pokazal na onadva na tleh, »jih je preminilo štirinajst.«

Nuška Kramarenko je pripomnila:

»Kaj se tu mučite? Mar bi šli gor, na beli dan! V bolnici bi vam rano vsaj sprali in povezali.«

Ranjenev je vprašal:

»Kdo neki, Nemci? Raje naj me tu črvi živega požro!«

»Pojdimo, pojdimo!« je priganjal stražar. »Le kaj zganjaš tu propagando, državljanka?«

»Postoj, postoj!« ga je zadržala Marja Ignatjevna in začela vleči iz nedrja košček kruha. Dala ga je ranjencu. Stražar je stegnil roko, v kateri je držal avtomat, in oblastno, surovo ukazal:

»Prepovedano! Vsaka troha kruha, ki je v rudniku, mora priti v roke komandirju. Ta bo razdelil. Hajdi, pojdimo, državljanke! Naprej!«

In šli so dalje mimo bolnišnice, kjer je živel dih smrti, prav tak kot v mrtvašnici, mimo katere so bili šli pred nekaj trenutki.

Ko je odposlanstvo spet zavilo v rov, so ženske zaslislale tako nenavadne glasove, da so se ne-

Vsakogar, ki ima čut za veličino, mora prevzeti občutek, da gre pri Leninu za eno tistih velikih zgodovinskih osebnosti, katerih bit in dejavnost določata usodo neke dežele za desetletja.

Helene Stöcker

ZMERAJ ZNOVA BO VSTAJAL OD MRTVIH

Lenin se je s svojimi pomočniki lotil najveličastnejšega družbenega eksperimenta, ki je bil izveden po več kot dva tisoč letih.

Ko se je v teh dva tisoč letih vsakokrat izjalovil, je on poskusil na nov in temeljit način. Kot človek dejanja je Lenin svetovno zgodovinski pojav.

Nasprotniki mu očitajo trdoto. To je napačno. Bil je korenito dosleden izvrševalec velikanske ideje.

Ta mrtvec bo zmeraj znova vstajal od mrtvih — v sto oblikah — dokler v kaosu zemlje ne zavladava pravičnost.

Alfred Kerr

hote ustavile. Iz rova se je slišalo petje. Peli so tiho, trudno, peli neko neznano pesem, mračno in in neveselo.

»To je za moralo, namesto obeda,« je resno razlagal spremljevalec. »Že drugi dan jih komandir uči. Pravi, da ju je pel še njegov oče, ko je bil pod carjem zaprt.«

Osamljen glas, poln žalosti, je zategnil:

»Sovrag ni besnel nad teboj, okoli so stali domači, in mi, tvoji bratje, zatisnili smo ti orlovske oči...«

»Poslušajte, ženske!« je tiho in resno spregovorila Nuška Kramarenko. »Pustite me naprej! Bolje znam jokati in tarnati kot ve. Saj je videti, da so ti fantje taki, da naše otroke tam zgoraj čaka samo smrt: vztrajali bodo pri svojem.«

Stavec se je iznenada obrnil k njim in s pritaženim glasom, polnim gneva, revsknil:

»Svinje, kaj ste jih prišle pregovarjat? Vas same bi bilo treba pobiti!«

In Marja Ignatjevna je stopila naprej, porinila Nušo in starca vstran in dejala:

»Hajdi, pustite mene tja, zdaj je vrsta na meni!«

V rovu stoječi stražar je vzdignil avtomat:

»Stoj, roke kvišku!«

»Babe gredo!« je zavpila Marja Ignatjevna in ko je šla mimo, oblastno vprašala:

»Kje je komandir? Pokaži!«

Iz teme se je razlegel slaboten glas:

»Kaj pa je?«

Svetilka je obsvetila skupino rdečearmejev, na pol ležečih na tleh. Sredi njih je sedel plečat človek z rdečkasto okroglo brado, močno zamazano od premočevega prahu.

Vsi okoli njega sedeči so bili tudi sajasti od premočeve. Roke so imeli črne, beločrne so se jim svetlikale in zobje so se zdeli beli, snežno beli.

Starec Kozlov jih je gledal ves ginjen: to so bili vojaki, katerih silna slava je šla po vsem Donbasu. In pričakoval je, da jih bo videl v kubankah, v rdečih hlačah, s srebrnimi sabljami in drznimi čopi, štrlečimi izpod kučem in kap z lakastimi ščitniki. Zdaj pa so boljčali vanj delavski obrazi, črni od premočevega prahu. Take obraze so imeli njegovi tovariši, delavci: rudarji, tesarji, mineri, vozači. In ko jih je gledal, je stari rudar začutil z vsem svojim srcem, da je strašna, grenka usoda, ki so jo izbrali raje kot ujetništvo, tudi njegova usoda.

Srdito je pogledal Marjo Ignatjevno, ko je spregovorila.

»Tovariš komandir,« je govorila, »prišli smo k vam kot odposlanci.«

Vstal je, visok, širok, zelo suh in obenem z njim so vstali tudi rdečearmejci. Bili so v podložnih bluzah, v blatnih kapah, porasli z bradami. In ženske so jih gledale: to so bili njihovi bratje, bratje njihovih mož, taki so prihajali iz rudnika po dnevnem, ali nočnem delu od premočevega zamazani, mirni, trudni, žmereči od svetlobe.

»Kaj bo, delegatke?« je vprašal komandir in se nasmehnil.

»Preprosta stvar!« je odvrnila Marja Ignatjevna. »Nemci so zgnali skupaj babe in otroke ter dejali: Pošljite ženske v rudnik, naj nagovore vojake k vdaji. Če jih ne boste spravili na svetlo, vas bomo pobili vse z otroki vred.«

»Tako?« je rekel komandir in zmajal z glavo. »Kaj nam svetuješ, ženska?«

Marja Ignatjevna je pogledala komandirju v obraz, se obrnila k dvema tovarišicama in mirno, žalostno vprašala:

»Kaj naj svetujemo me, ženske?« In začela je vleči iz nedrja kose kruha, mlince, kuhano peso, neoplupljen krompir, suhe skorje.

Rdečearmejci so se zasukali proč, povesili oči. Sram jih je bilo gledati hrano, čudovito, nesmiselno na oko in po omamnem vonju. Bali so se gledati jo: bila je življenje. Samo komandir je upiral pogled naravnost v hladni krompir in kruh.

»To ni le moj odgovor. Jedačo so mi nanosile starke,« je povedala Marja Ignatjevna. »Toliko, da sem prinesla. Venomer sem se bala, da me Nemec ne bi potipal za bluzo.«

Vsa ta revna darila je zložila v ruto, se globoko poklonila in jo izročila komandirju, rekoč:

»Oprostite!«

In tudi on se je molče priklonil.

Nuška Kramarenko je tiho spregovorila:

»Ignatjevna, ko sem videla tistega ranjenca, kako ga pri živem

Lenin je podoben velikim vzgojiteljem vseh časov. Ti so narode zmeraj učili spoznanja in vladanja, za kar so vselej izbrali najnaprednejši razred...

Heinrich Mann

telesu glojejo črvi, in ko sem slišala njegove besede, sem pozabila na vse.«

Varvara Zotova je pogledala na rdečearmejce s smejočimi se očmi in rekla:

»Kaže, dečki, da je deputacija zaman prišla v jamo.«

In rdečearmejci so uprli oči v njen mladi obraz.

(Nadaljevanje na 9. strani)

EGON ERWIN KISCH:

Ulica Spiegelgasse se grbi navzgor in na levo in desno in tako ozka je, da niti z ročnim vozičkom ne moreš skozi jo in čeprav kaže spočetka, da se bo povzpela na Züricher Berg, se mora na pol poti temu početju odpovedati in se spustiti spet navzdol, ne da bi oknom svojih hiš dovolila razgled na valove Limmata, na kristalno brezmejnost jezera in na modro zelene gorske gozdove. Tu ne stanejo turisti, popotniki za zabavo, tu so naseljeni mali obrtniki, tu je živel Vladimir Iljič Uljanov, znan med socialisti pod imenom Lenin, ki so ga frakcijski tovariši spoštovali, drugi pa se mu zaradi njegove doslednosti in nepopustljivosti posmehovali — matematiki utopije, ki je izračunaval podrobnosti za diktaturo proletariata, kakor da so Romani pripravljeni znebiti se svojega skozi stoletja dedovanega prestola zato, ker je to preračunal neki izgnanec, in zapustil Kremelj, da bi se lahko prehl vanj podnajemnik nekega züriškega čevljarja.

Da, gospod T. Kammerer je čevljar-krpač; seznanil sem se z njim, ko sem poiskal njegovo delavnico v Spiegelgasse, da bi mi zakrpal čevlje. Ko je bil ocenil, da bo njegovo delo stalo 80 centimov, sem sezul čevlje, oni jih je dal na kopito in zdaj sem pogovor lahko zasukal na najemnika, ki je poldrugo leto, od začetka 1916 do aprila 1917, stanoval pri njem v drugem nadstropju hiše poleg čevljarjske delavnice, Spiegel-

gasse 14. Mojster Kammerer je to stanovanje odpovedal za majski rok 1917 in se preselil v Culmannstrasse, kjer je rezerviral sobico tudi za gospoda in gospo Uljanov.

»Zal ni prišlo do tega,« pravi mojster, »8. aprila 1917 mi je gospod Uljanov povedal, da mora takoj odpotovati. Rekel sem mu: Sobo imate plačano vendar do 1. maja, zakaj hočete že zdaj proč? Da ima nujne opravke v Rusiji, mi je rekel. No, zmajal sem z glavo, zakaj da pustim kdo zaspati najemnico za pol meseca in ko povrh nima preveč denarja, kakor gospod Uljanov, je pač zelo čudno, to mi boste priznali. Kakšen najemnik je bil gospod Uljanov? Jaz sem bil zadovoljen z njim. Osemindvajset frankov je plačeval mesečno za sobo, to je bilo dovolj med vojsko, danes bi stala več, najmanj petintrideset do štirideset frankov, in z njim nismo imeli veliko dela. Domenili smo se, da lahko uporabljamo kuhinjo, gospoda Uljanova je kuhala, največkrat jajca, toliko popra je natresla nanje, in zmeraj sta pila čaj. Gospod Uljanov je sedel ves božji dan za mizo, bral knjige in časopise ter pozno v noč pisal. O Jezus, koliko pisem in časopisov je dobival! Glejte, tale kot jih je bil vsak dan poln in gospod Uljanov je sam hedil ponje, da pismonoši ni bilo treba tolikokrat po stopnicah.«

Kot, to je vogal pod pblico, tik ob vratih, vrsta škatelj iz lepenke in z

napisom »Bottines« stoji pod njo in na njih je dovolj prostora za odlaganje pisem in časnikov.

»Veliko pisem je bilo naslovljenih na 'Lenina', pa sem gospo Uljanovo vprašal, kako to, in mi je pojasnila: 'Midva sva ruska begunca in to je privzeto ime.' 'Dobro,' sem rekel, 'to se mene nič ne tiče, vpisani ste na prijavnem uradu, vse drugo me nič ne briga.'«

Gospod Kammerer sedi na stolu in tolče s kladivom po peti mojega čevlja, njegov najmlajši sin pa čepi poleg njega in ima delo s šilom. »Ko sta gospod in gospa Uljanov šla, sem sila knjig in časopisov sežgal, celo goro, jaz jih vendar nisem mogel vzeti s seboj v novo stanovanje, in da bo postal tako velika živina v Rusiji, si nikdar ne bi bil mislil, mi lahko verjamete. Za slovo sem mu voščil srečo in mu rekel: 'Gospod Uljanov, upam, da vam v Rusiji ne bo treba toliko delati!' Zamišljeno me je pogledal in rekel: 'Gospod Kammerer, mislim, da bom imel v Petersburgu še več dela.' 'No, no,' sem dejal, 'več pišati kakor tu sploh ne morete. Ali boste le kmalu našli sobo v Rusiji, tam je neki velika stiska za stanovanja?' 'Sobo bom že dobil,' mi je rekel gospod Uljanov, 'ampak če bo tam tako mirno kakor pri vas, gospod Kammerer, tega pa še ne vem.' No in potlej se je odpeljal.«

Da okrepi to pohvalo svojega na-

Leninova opremljena soba

jemnika, potrka gospod Kammerer s kladivom po krpi, ki naj bi krasila moj čevlj, spravi denar, in medtem ko obuvam čevlje, mi pokaže na sosednjo hišo: »Tam gori tistole okno, tam je bila soba gospoda Uljanova. Zdaj stanuje tam tapetnik Stocher.«

Odpadajoči omet označuje fasado, v pritličju je gostilna »Pri Jakobovem studencu«, lesene stopnice so strme, so bolj lestve kot stopnice. Gospa Stocher me pelje v izbo, ki jo je gospod Kammerer oddajal Leninu. Čisto nizka je, roke ne moreš iztegniti navzgor, ne da bi zadel v strop, tri metre široka, štiri, pet metrov dolga, desno pri vratih stoji železna peč, cev v dimnik je napeljana skozi vso sobo, poleg okna je med lesenim opažem zidan predalnik. Zakonska postelja in veliko svetih podob na stenah so last novih najemnikov, vendar razpored opreme tudi prej verjetno ni bil dosti drugačen. Tam, kjer stoji zdaj miza, je zmeraj stala miza, zakaj drugod ni prostora zanjo v tej zatohli čumnati za osemindvajset frankov mesečne najemnine — miza, za katero je sedel begunec v motni svetlobi ozke ulice.

1923 ali 1924

(Češko-nemški pripovednik in komediograf Egon Erwin Kisch je znan predvsem kot pisec reportaž in novinar. Ta črtica je izšla v knjigi Cankarjeve založbe »Spomini na Lenina«)

ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA

NEKAJ MISLI IN SREČANJ OB VOLITVAH V IZOLI

Spretno ženske roke in mrzlooke ribe v olju

Tehnični podatki o izidu volitev za zbor proizvajalcev v Izoli nam govorijo, da so v 8 volilnih enotah med 21 kandidati izbrali 17 odbornikov. Volitev se je udeležilo 2.853 volilnih upravičencev, od tega 1.475 žena. Med izvoljenimi odborniki pa so tri žene: dve iz tovarne ribjih konserv »Iris« in ena iz tovarne »Arrigoni«.

Tako so se uspešnim volitvam predpreteklo nedeljo pridružile še bolj uspešne volitve za občinske zbor proizvajalcev preteklo soboto. Volitvi proizvajalci so množično sledili ključ svoje državljanske in socialistične zavesti in tako izkazali svojo pripravljenost za nadaljnjo izgradnjo tiste enote, ki pomeni osnovo našega družbenega upravljanja — komunne. Ob enem pa so dokazali, da se zavedajo, da se bo ta sistem tem hitreje okrepil in uveljavil, čim boljše odbornike bomo imeli na občinah.

Lep dan je bil v soboto, izredno lep za konec oktobra, sončen in topel. Kakor da bi hotel še podpreti praznično vzdušje in vedre obraze delavk in delavcev, ki so hiteli na tovarniško volišče. In nekam prazničen je bil pogled na velika poslopja naših največjih tovarnih ribjih konserv v Izoli, Iris in Arrigoni, in na zastavljane in cvetjem okrašena volišča.

Iz tovarniških poslopj ni slišati hrupa velikih strojev in oglušujočega ropotanja jeklenega mehanizma, ko se od časa do časa odpro vrata in pride skoznje skupina delavk v svetlih haljah z ličnimi belimi čepicami na glavah, nekatere v visokih gumijastih škornjih. Delavci so večinoma v pajciah ali delovnih haljah. Po navideznem miru, ki vlada na dvoriščih, kjer se na soncu sušijo mrzlooke ribe, ki so jih pripeljali navsezgodaj zjutraj ribiči, ne bi človek sodil, kakšno mravljišče je znotraj teh velikih dvoran, kjer pridejo ribe v kolesje tovarniške predelave, ko jih spretno ženske roke solijo, čistijo, kuhajo, polnijo škatle in strežejo strojem, ki jim pri vsem tem delu pomagajo. Zda se za hip skupine zapustile delovno mesto in odhitele v paviljon pri izhodu, kjer pri volilni komisiji dobe glasovnico, tovarišica jih še počučijo, kako naj volijo, potem pa gre

vsakdo v svoj prostorček, kjer roka, ki sicer ni vajena svinčnika, malce okorno zaokroži pri imenu tovariša ali tovarišice, ki bi po njihovem mnenju najbolje ustrezala nalogam, ki čakajo zbor proizvajalcev. O tem so toliko govorili na sestankih, na predvolilnih zborovanjih... Tako, ko so oddali glasovnico v skrinjico, odhitijo nazaj na delo, tekoči trak proizvodnje se ne sme ustaviti.

V eni izmed skupin, ki je prihitala na volišče v »Irisu«, srečam tudi kandidatko **Kristino Jakomin**. V tovarni dela že šest let, zdaj vodi oddelek, kjer predelujejo svežo in slano ribo. Članica je upravnega odbora in delavskega sveta.

»Kaj se vam zdi, zakaj so vas predlagali za zbor proizvajalcev?«

»Ne vem. Morda zato, ker mora biti tudi kaka ženska.«

»Pa se vam ne zdi prav, da sodelujejo v družbenem upravljanju tudi ženske?«

»Seveda. Vendar navadno nimajo za to časa, ali pa so premlade. Z moškimi je drugače. Ko pridejo skozi tovarniška vrata, so prosti in imajo čas.«

»Imate družino?«

»Samo moža. Zato to zame ni problem. Govorim za tiste, ki imajo otroke. Sicer bi nas najbrž bilo na kandidatski listi več.«

Pomoč zaposleni ženi, usluge in otroške ustanove, potem pa bomo laže govorili o pritegnitvi žena, o njihovi politični in gospodarski zrelosti.

»Vaša tovarna dobro dela?«

»Mislim, da je dobro, če ima človek delo, dobi polno plačo in če je dvakrat na leto udeležen pri delitvi dobička. Naročil je tudi veliko, da komaj zmagujemo in zadovoljujemo kupce.«

»Ali v tovarni kaj govorite o možnosti družbene prehrane, tovarniški menzi ali podobnem?«

»Ne. Dobivamo pa toplo malico,

V soboto pred voliščem v tovarni ribjih konserv »Iris« v Izoli — mlade volivke so za nekaj minut zapustile delo, da bi oddale svoj glas za kandidata, ki je po njihovem mnenju najboljši

mleko. Tudi to veliko zaleže, zlasti v zimskem času, ko so bile delavke včasih ves dan brez tople hrane.«

Nekako podobno poteka razgovor s kandidatko **Slavo Loganec** v tovarni Arrigoni, kjer dela že 20 let. Doma je iz Montecalva pri Izoli, imajo kmetijo in je mati dveh otrok.

»Kje pustite otroke, ko ste na delu?«

»Doma. Druge tovarišice jih vodijo v otroški vrtec. Pravijo, da so zadovoljne.«

»In delo v tovarni?« Tudi tovarišica Slava je članica upravnega odbora in delavskega sveta.

»Po mojem delamo kar dobro. Vedno več izdelkov proizvajamo

Zdravniški NASVETI

Vampe očistimo tako, da jih zdrgnemo z debelo soljo in tako dolgo splakujemo v topli vodi, dokler niso čisti.

Gob ne kuhamo v slabo položeni posodi, ker spremenijo barvo in okus.

Cvetača ostane lepo bela, če vodi, v kateri jo kuhamo, dodamo nekaj kapljic limoninega soka ali zajemalko mleka.

in vedno več naročil ima tovarna.«

»Za kaj se boste posebno zavzemali kot članica občinskega zbora proizvajalcev?«

»Za ureditev otroških ustanov, kjer bi bili otroci res preskrbljeni, za stanovanja za delavce. To mi je zelo pri srcu in temu bom posvetila vse svoje sile, čeprav imam malo časa. Saj veste, ko pridem iz tovarne, me čaka doma vse gospodinjstvo delo, otroci...«

Pa pobaram še moškega kandidata:

»Med šestimi kandidati imate samo dve ženski, čeprav jih je v tovarni večina.«

Razumel je: »Morda razmerje res ni pravo, toda dejstvo je, da je z našimi ženskami včasih težko: ne zato, ker imamo mi predsojce, ampak ker se pre malo zanimajo za skupne probleme. Ali so mlade in mislijo samo na ples, ali pa imajo družino in so pre zaposlene. Njihova izobrazba: povprečno trije razredi ljudske šole. Se vam ne zdi pre malo, da bi lahko bile resnično koristne na odgovornih mestih družbenega upravljanja?«

Govorimo o pošolskem izobraževanju odraslih, o borbi za doseg kvalifikacije. V tovarnah bi imeli odbori Ljudske univerze veliko in hvaležnega dela.

Res je, da žene večinoma nimajo višje izobrazbe ali kvalifikacije. Trudijo pa se nadoknaditi zamujeno in korakati vstric s svojimi moškimi tovariši, poznajo življenje in vedo, da ga je moč še izboljšati. Prav pri tem pa bi radi pomagale vse po svojih močeh. Njihova odločnost in volja sta jamstvo, da bodo v svojih načrtih in željah tudi uspele.

Z. L.

ZELJE S PARADIŽNIKI IN ZMLETIM MESOM

4 dkg masti, 1 debela čebula, 1 in pol kg zelja, pol kg paradižnikov, četrt kg zmletega mesa, četrt l vode, sol.

Na masti razpustimo sesekljano čebulo, ko začne rumeneti, dodamo sesekljano meso, ga malo prepražimo, nato primešamo na tanke rezance narezano zelje in paradižnike. Najprej vse skupaj malo prepražimo, nato pa prilijemo vodo, osolimo, pokrijemo in dušimo.

Poleg serviramo krompir v kosih.

STROČJI FIŽOL S KROMPIRJEVIMI CMOKI IN SLANINO

1 kg krompirja, 2 jajci, 5 dkg drobtin, 4 dkg krompirjeve moke, sol, malo muškatanega oreščka; 3 dkg margarine, drobtine, 1 kg stročjega fižola, voda, sol, poper, majaron, zelen peteršilj, 15 dkg slanina.

Kuhan krompir olupimo in pretlačimo, nato zamesimo iz krompirja, jajc, drobtin, krompirjeve moke, soli in malo naribanega muškatanega oreščka testo. Iz testa naredimo cmoke in jih skuhamo v slani vodi. Kuhane in odcedene zabelimo z zarumenelimi drobtinami.

Stročji fižol skuhamo v slani vodi, ki smo ji dodali malo majarona. Kuhane odcedimo, dene na pogret servirni krožnik, popopramo, potresemo s sesekljanim zelenim peteršiljem in obložimo s tanko narezano in opečeno slanino. Slanino pečemo le tako dolgo, da postekleni. Na fižol zlijemo tudi pri pečenju nateklo maslo.

Jed je zelo izdatna, s solato, sadjem ali kompotom nam zadoštuje za kosilo.

(Po »Naši ženi«)

Dva modela preprostih in elegantnih jesenskih ali zimskih plaščev

Razmah v širino in globino

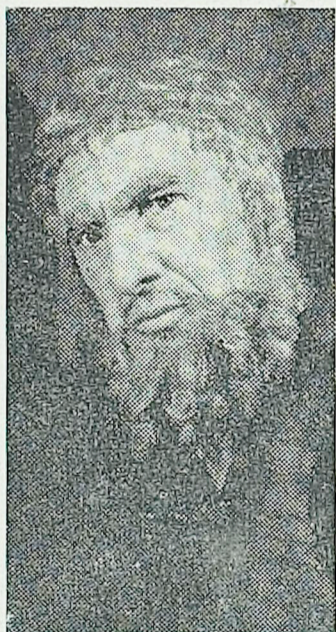
(Nadaljevanje s 5. strani)

amaterski dejavnosti, o številnih dramskih družinah, ki so že mrzlično začele z delom in ki so pripravljene gostovat vedno in povsod, tudi na tistih najmanjših odrih, kamor ne bi nikoli mogel večji poklicni ansambel, ki zahteva večje odre in dvorane ter boljše tehnično ureditev. In če nam bo uspelo v vsaki občini usposobiti za življenje vsaj eno dobro amatersko družino, bo lahko le-ta zagotovila predstave vsem vasem. Prav gotovo pa bo v vsaki občini teh družin še več.

Do zdaj so začeli z delom amaterski odri v Ilirski Bistrici, Postojni in Izoli. S študijem so že začeli, in sicer v Bistrici z Maughamov »Svetlim plamenom«, v Postojni Krefčevimi »Kreaturami« in v Izoli z Žižkovo »Miklovo Zalo«. Te družine so si že postavile tudi letni repertoarni načrt. V Ilirski Bistrici n. pr. predvidevajo štiri premiere. Formirali sta se že tudi igralski družini v Hrpoljah in v Divači, le z delom še niso začeli. Zdi se, da bo najtežje prebiti led v Kopru in Piranu, čeprav bi človek teoretično sodil, da bo šlo prav tu najlažje. Najprej bo menda začela z delom v Kopru mladinska amaterska družina, ki jo sestavljajo predvsem učiteljski mladi. Mladinsko predstavo bodo dali okrog Novega leta. Gojenci Dijaškega doma v Kopru pa že pripravljajo Gollevega »Jurčka«.

Na splošno je videti, da so jesenski občni zbori naših Svobod in prosvetnih društev le rodili pozitivne sadove: začeli so z delom. Morda pa v Kopru in Piranu manjka prav občni zbor, ki bi postavil stvari na svoje mesto, ljudem, ki imajo voljo do dela, pa bi dal spodbudo. Okrajni Svet Svobod in prosvetnih društev predvideva, da bo do spomladi pri nas že toliko amaterskih dramskih družin, da bo mogoče izbor za tekmovanja v Kopru, kjer se bodo izkazali najboljši.

To bi bili v kratkem že bolj konkretni podatki o kvalitnem nadomestilu, o katerem smo pisali že v prejšnji številki. Ti podatki, čeprav so še nepopolni, nam vendar že dokazujejo, da bodo večja središča našega okrajja doživela velik kulturni razmah v širino in globino, manjša pa ne

MODEST SANCIN kot stari Efram Cabot v O'Neillovi drami »STRAS POD BRESTI«, ki jo je uprizorilo SNG v Trstu kot otvoritveno premiero letošnje sezone. Eugene O'Neill je moderni ameriški dramatik, ki je dobil leta 1936 Nobelovo nagrado za literaturo. Tržaško SNG je že pred leti uprizorilo njegovo dramo »Anna Christie«, letos pa je pripravila ljubljanska Drama O'Neillovo dramo »Dolgega dne potovanja v noč.« Strast pod brestmi je prevedel Fran Albreht, tržaško uprizoritev je režiral Jože Babič, sceno izdelal Vlado Rijačev, igrali pa so razen Modesta Sancina še Zlata Rodoškova, Julij Guštin, Stane Rastresen, Danilo Turk in Edo Martinuzzi. Dejanje je postavil avtor v leto 1850 na neko osamljeno farmo na zahodu Amerike. Drama je doživela v Trstu lep uspeh, te dni pa jo bomo gledali tudi pri nas.

bodo prav nič prikrajšana. Morda bo število predstav na njihovih odrih še večje, kot je bilo doslej, kajti pri gostovanjih drugih igralskih družin, se bo prav gotovo zbudila tudi domača. To pa je tudi namen.

In končno naj omenimo še, da je vodstvo »Primorskih prirediteljev« v dogovoru s prireditelji Ljubljanskega festivala, da bi nekateri ansambli, ki sodelujejo v Ljubljani, prišli tudi v naše kraje. Torej se nam obetajo v poletnih mesecih še izredna kulturna doživetja.

SODOBNA POTA, ŠTEV. 8

Zadnja številka prosvetne revije »Sodobna pota« je posvečena skoraj v celoti spominom na veliko Oktobrsko revolucijo. Uvodoma piše France Klopčič o odmevih Oktobrske revolucije v Sloveniji v letih 1917 do 1920. Iz knjige »Spomini na Lenina«, ki bo izšla pri Cankarjevi založbi, je objavljen v reviji sestavek Stefana Zweiga »Zapečateni vlak«. Prozni del dopolnjujejo še trije odlomki daljših tekstov, in sicer A. Tolstaja »Trnova pot«, Mihaila Solohova »Oče« in Izaka Babla »Afonjka Bida«. Poezija je prav tako kot proza posvečena junakom Oktobrske revolucije. Zastopani so pesniki: Emin Gevork, Sergej Jesenin, Nikolaj Tihonov in Kosta Abrašević. Retrospektivno reportažno sličico »Junaki revolucije« piše Janez Voljč, o »Viniški republiki« v Beli Krajini leta 1919 pa Tatjana Belopavlovič.

Po običajnem delu revije bomo še sestavke Petra Dornika (»Humor življenja je grenak«), Dušana Tomšeta (»Uspehi naših gledaliških amaterjev«), Vitka Muska (»Obračun v pulski Areni«) in Jelisave Čopič (»Tehniške in likovni umetnosti«). Poročilo o novih knjigah, repertoarni svetovalec ter utrinki iz društva zaključujejo številko.

LJUDSKA KNJIŽNICA KOPER

je odprta za stranke vsak dan razen sobote od 13.—17., ob sobotah od 9.—11. ure.

Zdravniški kotiček

Cepljenje proti otroški paralizi se bo začelo 4. novembra letos

Znano je, da je bil postavljen poseben odbor, ki ga sestavljajo zdravniški in finančni strokovnjaki, in katerega naloga je, da organizira cepljenje otrok proti otroški paralizi (poliomielitisu). Predsednik tega odbora je **Laivoslav Dolinšek**, generalni direktor Narodne banke, centrale v Ljubljani.

Navedeni odbor je izvrševal doslej svojo nalogo zelo uspešno. Pripravil je vse potrebno za nabavo ameriškega cepiva, ki je znano po svojem odkritelju dr. Salku. Kot smo informirani, je preskrbljeno cepivo za prvi dve cepljenji, ki si sledita eno drugemu v teku enega meseca, do čim bo tretje cepivo nabavljeno kasneje, ker sledi tretje cepljenje šele po šestih mesecih.

S cepljenjem bi morali začeti že v oktobru. Toda velika epidemija influence, znane pod imenom »azijska gripa«, je preprečila začetek akcije, kajti po gripi so otroci oslabiljeni in manj odporni. Zato je odbor odložil cepljenje in sicer na 4. november 1957, ko se bo začelo po vsej Sloveniji istočasno. Edino v primerih, kjer bo gripa še razsajala, bodo okrajne komisi-

je lahko odložile cepljenje na kasnejši čas. Razen tega pa bodo organizirane posebne letne ekipe, ki bodo cepile morebitne zamudnike. Odlašati s cepljenjem ne bi smeli preveč, ker je zimski čas najbolj ugoden. Od junija dalje, v poletnih mesecih, tega cepljenja ne priporočajo, ker je otrok že okužen z bacili poliomielitisa. Zato bi bil november nekako zadnji čas za začetek akcije.

Cepljenje bo prostovoljno. V interesu posameznikov, družine in družbe pa je, da bodo cepljeni vsi, ki pridejo v poštev. To pa so v prvi skupini otroci letnikov 1951 do 1957. Nato bi sledili postopoma otroci starejših letnikov. Stroški bodo za vse tri cepitve znašali 600 dinarjev na otroka, kar plačajo starši lahko v največ dveh obrokih ali pa vse takoj ob prvi cepitvi. Za socialno ogrožene bodo nosili stroške ljudski odbori, ki bodo tudi odločili koga je treba smatrati kot socialno ogroženega.

Pričakovati je, da se bodo vsi odzvali tej akciji in tako preprečili obolenost otrok za eno izmed najtežjih boleznih našega časa.

ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE

Le v skupnosti je napredek

Srečali smo se pred enim najlepših zadrugnih domov v koprskem okraju. Bila je zgodnja dopoldanska ura, ko je volilni odbor volišča v Bertokih zaključeval svoje delo, volivci so pred voliščem razpravljali o marsikaterem vprašanju bolj sproščeno kot pa na kakršnem koli sestanku, na katerega so poklicani z vabilom.

»Ponosni smo na našo zadrugo. Dobro gospodarimo, zato smo vsi, razen enega kmetijskega gospodarstva, njeni člani. V zadrugnem domu se zbiramo. V njem je dvorana, gostilna in trgovina, v prvem nadstropju pa so stanovanja in poslovni prostori zadruga. Tako so govorili in me prepričevali o tem, da je šele zadrugni dom uspel združiti vso vaško srenjo v tesno povezano skupnost. Vsak tamkajšnji kmetovalec ve, da so le s skupnim prizadevanjem uspeli ustanoviti gospodarsko močno kmetijsko zadrugo, ki ima danes dva traktorja, tri freze s priključki, 280 kvadratnih metrov veliko skladišče za odkup

poljedelskih pridelkov, 150 kvadratnih metrov merijo prostori skladišča za umetna gnojila, zgrajena je garaža, v kateri sta dva tovornjaka, lopa za stroje itd. V tem, da kmetje lahko koristijo zadrugne traktorje in freze ter drugo orodje ter da jim zadruga rada priskoči na pomoč z denarnimi krediti, vidijo tamkajšnji kmetje koristno sodelovanje med zadrugnim sektorjem in privatno iniciativo. Če so včasih imeli majhen ali slab pridelek, je bilo to posledica pomanjkanja pomoči od skupnosti. Zato danes lahko 215 kmetijskih gospodarstev pridelava letno 240 vagonov kmetijskih proizvodov, ocenjenih po odkupni vrednosti več kot 62 milijonov dinarjev. Smotnejša obdelava zemlje jim omogoča, da ponekod na 2 ha pridelajo tudi od 5 do 8 vagonov pridelkov. Z drugimi besedami: kmetje opazajo, da le s pomočjo zadruga dosega visoke hektarske donose in da le v zadrugi uspejo po ugodni ceni prodati svoje pridelke.

Karel Bubnik: »Če sem hotel nekaj poiskati možnosti za boljšo obdelavo zemlje, sem se moral obrniti na gospodarsko močnejšega kmetovalca, ki mi je krepko zaračunal vsako uslugo za strojno obdelavo zemlje. Danes pa mi zadruga ne samo nudi strojno opremo, pač pa tudi dobim z njeno pomočjo marsikakšen zelo ko-

risten strokovni nasvet. In še to, včasih sem moral razmišljati o tem, kje in kako bom prodal svoje pridelke. Danes te skrbi nimam. Kar pridelam — včasih tudi 5 vagonov paradižnika, 2 vagona krompirja in do 40 hl vina — vse mi zadruga odkupi.«

Mario Novel pa je bil mnenja, da odkupne cene niso v skladu z maloprodajnimi cenami kmetijskih pridelkov. Mnenja je, da bi izredno močna kmetijska proizvodnja v neposredni okolici Koprake lahko v večji meri vplivala na cene. Treba bo ugotoviti vzroke zakaj iz dneva v dan rastejo cene kmetijskim pridelkom pri pavšalistih. »Če mi od skupnosti prejemo pomoč, s katero povečujemo proizvodnjo, potem smo moralno obvezani, da povprašamo trgovino, čemu naše pridelke prodaja dvotrojniki po cenah, ki so brez dvoma neupravičene,« je zaključil Mario Novel.

Za tesnejše sodelovanje med

kmetovalci in zadrugo

Na pobudo Okrajne zadrugne zveze so se v torko sestali v Koprki upravni Zadrugni poslovni zvez, kmetijski strokovnjaki poslovnih zvez in OZZ. Namen sestanka je bil, da bi se temeljito

ljuje. Govoril je mirno in razločno in vsi so na mah razumeli, da bi mu zaman prigovarjali.

Komandir je šel naprej. »No, ženske, ne hudujte se na nas! Nemci so vas po mojem mnenju hoteli samo prestrašiti, da bi nas izvabili na dan.«

»Svojim otrokom pripovedujte o nas! Naj ti pripovedujejo svojim otrokom: naši ljudje znajo umirati.«

»Ej, pisemce bi jim dal na pot!« se je domislil neki rdečearmejec. »Po vojni bi odposlale naš smrti pozdrav!«

»Nikakih pisarij!« je pripomnil komandir. »Verjetno jih bodo preiskali, ko pridejo na beli dan.«

In ženske so odšle od njih s solzami v očeh, ko da bi puščale v jami može in brate, zapisane zlohotni smrti.

(Odlomek iz novele »Zivljenje«, napisane leta 1944. Odlomek je izšel v izboru po Oktobrske ruske proze »Viharni piš«, ki ga je izdala mariborska založba Obzorja)

V nedeljo je bilo v kmetijski skupini prav tako izredno zanimanje za volitve v nove občinske zbornice proizvajalcev. Volilna udeležba kmetijcev je bila celo znatno večja kot v industrijski skupini. Na sliki: volišče Zadrugnika v Ilirski Bistrici v zgodnjih jutranjih urah

V LEPEM ROMANU,

ki ga dobite na policah LJUDSKE KNJIŽNICE KOPER,

boste našli prenekateri odgovor na vprašanja, ki vam jih zastavlja življenje.

Obisk v jami

(Nadaljevanje s 7. strani)

»Ti pa ostani z nami!« je spregovoril eden od njih. »Za ženo te vzamem!«

In vsi so se tiho zasmejali.

Več kot dve uri so ženske ostale v jami. Komandir in starec rudar sta se umaknila v oddaljen kot in se šepetaje pogovarjala. Varvara je sedela na tleh, poleg nje pa je, sloneč na laktech, ležal rdečearmejec majhne rasti. V poltemi je videla njegovo blede čelo, rezko začrtane kosti na obrazu, štrleče ličnice. Z nepri-

Nikjer in nikoli ni noben človek s svojo mislijo in s svojim delom tako vplival na človeštvo kakor Lenin.

Bodo Uhse

kritim, nepremičnim pogledom se je z odprtimi ustmi zagledal kot otrok v njen obraz in prsi. Ženska nežnost ji je napolnila srce. Mehko ga je pogladila po roki in

se primaknila k njemu. Obraz mu je spreletel grenak smehljaj in šepnil ji je s hripavim glasom: »Eh, le čemu ste nas vrgle iz ravnotežja! Ženske, kruh, vse to spominja na sonce.«

Iznenada ga je objela, ga poljubila na usta in zajokala.

Vsi, ki so sedeli okoli, so gledali resno in molče. Nihče se ni pošalil in ne zasmejal.

»Hej, iti bo treba!« je spregovorila Ignjatevna in vstala. »Ded Kozlov, Dmitrič, vstani, hej!«

Stari rudar je odvrnil:

»Če vas je treba spremiti do jaška, prav! Z vami pa ne pojdem gor, tam nimam kaj iskati.«

»Kaj ti je, Dmitrič?« je vprašala Kramarenkova. »Tu boš od gladu poginil!«

»No, pa kaj?« je bil odgovor.

»Tu bom umrl s svojimi ljudmi, v jami, kjer sem garal vse živ-

Vsakega zadnjega oktobra ves svet proslavlja dan varčevanja. Tako tudi pri nas. Od osvoboditve dalje so si sledile proslave, ki pa niso zavzele širšega obsega in pomena vse do letošnjega leta, ko je proslava zelo dobro pripravljena. Pobudo za številne in vsakovrstne prireditve po vsej državi so prevzela predvsem hranilnice in komunalne banke, kar je tudi razumljivo, če upoštevamo, da je sedaj pretežni del hranilnih vlog naložen prav pri teh bankah in hranilnicah.

Varčevanje ni samo šele namen, marveč važen gospodarski činitelj vsake dežele, saj se na ta način zbirajo vsa tista manjša prosta sredstva, ki bi bila sicer nekoristna tako družbi kot delovnemu človeku, če bi jih zbiral in držal pri sebi.

Na eni strani delovni človek s postopnim vlaganjem lahko zbere veliko sredstev, da zadosti neki večji potrebi, pri čemer ima še posebno korist v obliki obresti, po drugi strani pa veliko število vlog ustvarja znatna prosta sredstva, ki se koristijo za razvoj in krepitve družbenega gospodarstva. Prav ta dva činitelja, to je obojestranska korist vlagatelja in sprejemnika vlog, sta povzročila močan razvoj hranilništva v svetu.

Značilnosti varčevanja izhajajo vedno iz družbenih odnosov in stopnje razvoja gospodarstva. V kapitalistični deželi izkoriščajo

zbrana sredstva v namenom, da bi ustvarili čimvečje dobičke. V socialistični deželi pa ima varčevanje povsem drugačen značaj, ker predstavlja mobilizacijo dodatnih sredstev za krepitve in razvoj družbenega gospodarstva.

Iz tega lahko sklepamo, da je tudi pri nas hranilništvo izredno pomembna dejavnost, čeprav ji v prvih povojnih letih nismo mogli posvetiti potrebne pozornosti. Do leta 1953 nismo dosegli posebnih uspehov, saj so znašale skupne vloge v vsej državi le 5,797 milijonov. Tako stanje je bilo delno posledica zanemarjanja te dejavnosti, delno pa tudi posledica naporov povojne izgradnje. K temu je treba dodati še pomanjkljivost bančnega sistema, ki je slonel na enotni banki; ta pa zaradi velikih odgovornosti na drugih področjih bančnega poslovanja ni mogla posvetiti temu vprašanju zadostne pozornosti.

Po letu 1953, zlasti pa po letu 1954, ko se je pričela reorganizacija bančnega sistema, se je stanje precej izboljšalo.

Od leta 1955, ko so skupne vloge znašale že 14,088 milijonov, smo uspeli povečati stanje na 24,931 milijonov ali za 70,7% v prvi polovici leta 1957. Naša republika, ki zajema danes 26,5%

Ob svetovnem dnevu varčevanja

vseh vlog v državi, je s tem v razmerju z drugimi republikami na prvem mestu. So pa že znaki, ki kažejo, da bodo kmalu dosegle isto raven tudi nekatere druge republike, kot na pr. Makedonija, kjer so se vloge povečale za 88,6%, in sosedna Hrvaška, kjer znaša povečanje 71,1%.

V našem okraju so narasle vloge od 248,7 milijonov v letu 1955 na 353,6 milijonov v septembru leta 1957, to je za 42%, kar je izpod slovenskega in splošnega povprečja. Vzroki takemu razvoju in stanju so različni. Predvsem pa moramo poudariti, da varčevanje v našem okraju še ni zajelo v celoti manjših vlagateljev, kar se zrcali v tem, da je pri nas povprečna vloga za 116,1% višja od povprečja vlog v Sloveniji, pri čemer naj še omenimo, da ni nobenih razlik med obalnim in ostalim področjem okraja. Edina in manjša izjema je postojnsko področje, kjer je povprečna vloga za 18,6% nižja.

Druga značilnost varčevanja v našem okraju je močno naraščanje števila vlagateljev, ki znaša od 1955. leta dalje 26,5%, medtem ko znaša ta porast v Sloveniji le 11,9%. Po tem bi se dalo sklepati, da je v našem okraju porast vlog hitrejši, kar pa ne drži, če pomi-

slimo, da ima v Sloveniji hranilno vlogo vsak četrty prebivalec, pri nas pa vsak šesti. Lahko pa trdimo, da se varčevanje v našem okraju ugodno razvija, kar se odraža v stalnem naraščanju odstotka po posameznih polletjih v primerjavi z letom 1955: v juniju 1956 za 7%, na koncu leta 1956 za 10%, v juniju 1957 za 11%, od junija do septembra 1957 pa že za 14%, to je skupen porast za 42%.

Iz navedenih podatkov lahko sklepamo, da v našem okraju še nismo zajeli predvsem manjših prihrankov. Z obseganjem širšega kroga vlagateljev bi višina povprečne vloge sicer padla, kljub temu pa bi bil porast hitrejši in večji ter s tem vsklajen s splošnim stanjem v Sloveniji. Zato bo potrebno, da hranilnice in še posebej komunalna banka, pri kateri je naložena več kot polovica vseh vlog v okraju (55%), posvetijo temu vprašanju mnogo več pozornosti in truda.

Da pa so še velike možnosti razvoja varčevanja in zajetja širšega kroga vlagateljev, nam jasno dokazuje nepričakovano povpraševanje po hranilnicah za mladino, ki se izdajajo pri hranilnicah in komunalni banki. To pomeni, da bo v bodoče potrebno

koprškega okraja, kjer niso tako ugodni pogoji in kjer je tudi manj razumevanja za razne oblike kooperacije s strani zadrugnih kadrov. Strokovnjaki OZZ Koper bodo pregledali ves teren in se neposredno s proizvajalci pomenili o možnostih in o obliki kooperacije, zlasti v živinoreji in sadjarstvu.

Kar zadeva živinorejo, bi bilo potrebno predvsem urediti popolno revizijo rodovnika, zamenjati dosedanje živino s plemensko, urediti selekcijo živine in spopolniti mlečno kontrolo. Da bi pa to dosegli, bi morali živino skupno prodajati ter zlasti skrbeti, da bi uvedli povsod rodovniško in čim boljše živino. V tem smislu pa morajo biti pripravljene pogodbe med kmetom in zadrugo o kooperaciji. Pri vzreji živinoreje pride v poštev tudi ureditev skupnih pašnikov, s katerimi bi upravljali pašniški odbori, skrbeli za pašo, gnojenje in za pašnino. Prvi tak pašnik nameravajo urediti v Knežaku, primerna zemljišča pa so tudi v Baču, Zagorju in Pivki, na Krasu, Slavniku in Brkinih.

Isto velja tudi za kooperacijo na skupnih sadovnjakih, ki se dajo urediti tudi na manjših površinah, zlasti v Brkinih, kjer so sadjarji za to že pokazali zanimanje, zlasti v Kovčicah, Javorju in v Sobonjah pri Podgradu.

najti še druge oblike in poti, s katerimi bi zajeli najširši krog vlagateljev — od učenca do dijak in od delavca do kmeta.

Naposled naj omenimo, da vlaganje na hranilne vloge ne predstavlja samo določeno korist družbi in vlagatelja, ampak tudi sredstvo zavarovanja denarja. Naj navedemo samo en zanimiv primer pri neki podružnici banke v našem okraju. Nekdo se je pojavil pri okencu in predložil za zamenjavo precejšen kupček razcefranih in razjedjenih tisočakov. Za ostanek bankovcev je dobil malenkostno vsoto in tako utrpel veliko škodo zaradi malomarnega čuvanja denarja.

Kaj naj porečemo na to? Zdi se smešno, celo zabavno, a ni tako, ker tak odnos do denarja škoduje družbi in posamezniku. Ni izključeno, da na tak odnos vplivajo spomini na zgube, ki so jih naši ljudje utrpeli v predvojnih hranilnicah in bankah, čeprav so seveda tudi drugi vzroki, ki včasih narekujejo imetniku denarja, da ga drži pri sebi.

Lahko trdimo, da je letošnji dan varčevanja dostojno proslavljen — ne s formalnimi prireditvami, ampak z vidnimi uspehi na področju hranilništva. Do naslednje proslave pa naj bi veljalo geslo: »Varčujmo, ker s tem koristimo družbi in sebi.«

O. R.

Zrno do zrna pogača

Rekordna proizvodnja

Že septembra so v tovarni ribjih konserv »Iris«, Izola, količinsko in vrednostno presegle obseg lanske proizvodnje 1,430 ton raznih ribjih izdelkov. Izredni proizvodni uspehi tovarne se kažejo najbolj v povečanju produktivnosti na eno učinkovito uro dela, kar je prav gotovo posledica zboljšane organizacije procesa dela. Računajo, da bodo do konca

leta dosegli rekordno proizvodnjo, to je kar dva tisoč ton. S tem bodo seveda svoj letošnji plan presegle za celo četrtino in se približali k dejanskemu polnemu izkoriščanju zmogljivosti tovarne. Tolikšno izkoriščanje osnovnih oziroma vloženih sredstev v tovarno pa se bo med drugim ugodno kazalo pri znižanju cene proizvodov.

V nenehnem iskanju oblik dela za povečanje proizvodnje in za hitrejše obračanje naloženih družbenih sredstev v obrate bodo v tovarni »Iris« s 1. januarjem prihodnjega leta uvedli nekatere umestne novosti v organizaciji njihovega dela: dohodek bodo začeli obračunavati po posameznih obratih in po teh enotah bodo delili tudi dobiček. S tem ukrepom bodo prav gotovo povečali prizadevanje za zvišanje storilnosti, kajti med člane delovnega kolektiva bo zaslužek le tako najbolj pravično razdeljen.

Naj omenimo še to, da so na eno učinkovito uro v tovarni »Iris« proizvedli leta 1955 komaj 150 kg končnih izdelkov, lani se je proizvodnja zvišala na 188 kg, letos pa je njihovo povprečje že nekaj nad 200 kg končnih ribjih izdelkov na učinkovito uro dela. -jo

31. OKTOBER — SVETOVNI DAN VARČEVANJA

»Dinar na dinar . . .«

Po vsem svetu praznujejo 31. oktober kot dan varčevanja. Pri nas predvajajo v kinih dokumentarni film o varčevanju »Dinar na dinar . . .«, ki so ga posneli pred časom z namenom, da bi naši mladini pokazali vrednost dinarja in pomen varčevanja.

V kratkem razgovoru nam je direktor Mestne hranilnice v Izoli Lojze Jamnik povedal nekaj misli o varčevanju pri nas in o načrtih hranilnice, ki prireja svo-

jim vlagateljem majhno presenečenje.

Svetovni dan varčevanja praznujemo že 40 let, od časa, ko so se o tem dogovorili na prvih sestankih svetovne zveze hranilnic. Tradicija hranilnic je stara že več kot stoletje, tudi na Koprskem jo najdemo že pred 100 leti. V Kopru je najstarejša hranilnica »Čebelica«, ustanovljena 1. 1894. Poslovala je do leta 1925-26, ko so jo fašisti zaprli, ponovno pa je začela z delom po osvoboditvi. Letos se je koprška hranilnica združila z mestno hranilnico v Izoli.

Mnogo je ljudi, ki ne nesejo radi denarja v hranilnico predvsem zaradi najrazličnejših podatkov, ki jih morajo tam povedati. Da bi vlagateljem to olajšala, je izdala naša hranilnica prepoved, da kdor koli njenih uslužbencev vpraša vlagatelja, kdo je in od kod, v hranilno knjižico vpišejo samo šifro, ki jo pove vlagatelj, ime pa le, če to vlagatelj izrecno zahteva. Seveda pa lahko potem dviga vlagatelj denar samo pod tem geslom. Vloge tudi niso vezane na določeni rok, obrestujejo se po 5% vse brez razlike in hranilnice jih izplačujejo brez vsake odpovedi.

Za svetovni dan varčevanja, 31. oktober, je upravni odbor priredil svojim vlagateljem majhno presenečenje: nagrade bo razdelil 11 vlagateljem, ki bodo izžrebani. Žrebanje velja za vse vlagatelje in bo konec decembra. Številke izžrebanih knjižic pa bodo objavljene v prvi številki Slovenskega Jadrana v prihodnjem letu. Glavna nagrada bo 10.000 dinarjev. Za nagrade bodo tekmovale vse vlagalne knjižice Mestne hranilnice v Izoli in podružnice v Kopru.

FRANC DEKLEVA

Pretekli teden je v Ljubljani umrl 62-letni upokojenec Franc Dekleva, doma iz Kozine. Pokojnik je skoraj 30 let živel v Ilirski Bistrici. Znan je bil po vestnosti in priljubljen zaradi svoje vesele narave, bil pa je tudi eden izmed stebrov lovskih družin na ilirsko-bistriškem področju; navdušen ribič in ljudsko prosvetni delavec.

Medtem ko sta dve njegovi hčerki odšli v partizane, je sam kot terencec odeloval z narodnosvobodilnim gibanjem in zbiral podatke o sovražniku ter jih takoj pošiljal partizanskim edincem zato, da so partizani bili pravočasno seznanjeni o gibanju okupatorjevih čet. Po vojni je bil med ustanovitelji okrajne lovske zveze bivšega okraja Ilirska Bistrica, član odbora ribiškega in prosvetnega društva. Pokojnik Dekleva se je že kot mlad fant udejstvoval v pevskih društvih, najprej v Kozini, nato pa v Divači, sedaj pa je bil član prosvetnega društva v Ilirski Bistrici. Njegova največja strast je bil lov. Ni pa bil lovec, ki bi uničeval divjad, pač pa je bil ljubitelj narave in kot lovec je vzgajal svoje tovariše in gojil lovski duh pri vsakomur.

Pokojnega Deklevo so iz Ljubljane prepeljali najprej v Ilirsko Bistrico. Pogrebne svečanosti so se začele pred hišo, kjer je stanoval in zaključile pred spomenikom Zveze borcev. Od njega so se v Il. Bistrici poslovili Drago Grič in prof. Drago Klinc, pevski zbor mu je v slovo zapel žalostinke skoraj 500 ljudi pa se je s težkim srcem poslovilo od ljubljenskega pokojnika. Njegove posmrtno ostanke so nato prepeljali v Kozino, kjer so jih položili v domačo zemljo. V Kozini se je od pokojnika poslovil dr. Rapotec; nato pa še v imenu lovcev, ki so mu izkazali vse časti s častno stražo in spremstvom, tovariši Derenčin.

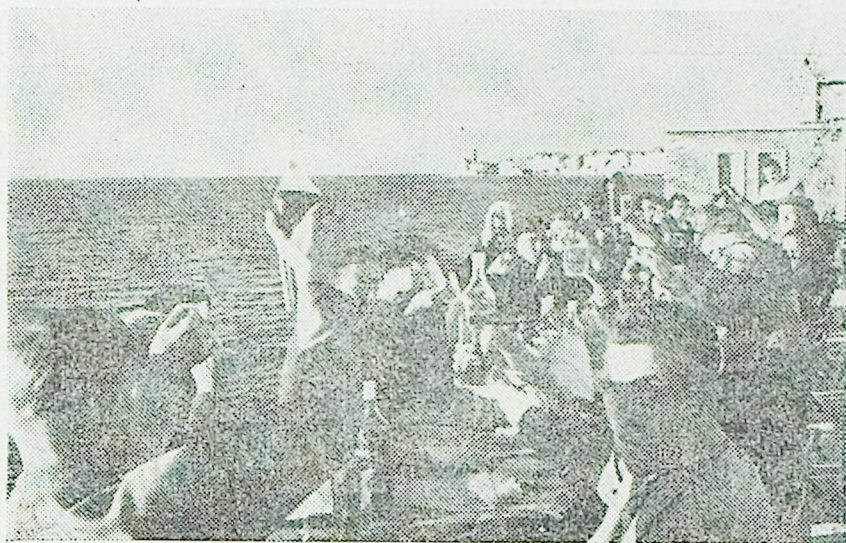
nostnim organom ni kazalo drugače, kot da so uporabili orožje. Ustrelili so nekajkrat za begunci — seveda najprej le za strah v zrak nad njimi — vendar pa je takoj zaleglo. Polovili so jih in jih skupaj z dokazom nedovoljene trgovine — corpus delicti v obliki štirih vrečic morfija — odpeljali, da prejmejo za svoje ilegalno dejavnost tudi primerno plačilo po členu 208 točka 2 Kazenskega zakonika FLRJ.

Istočasno je v Zagrebu pri kolegih na Tajništvu notranjih zadev zapel telefon. Kmalu so tudi preostali tihotapski društveni v Zagrebu — presenečeni sredi bohemskoga veseljačenja na račun pričakovanega zaslužka — varnostni organi sporočili rezultat uspešnega sestanka v Piranu . . .

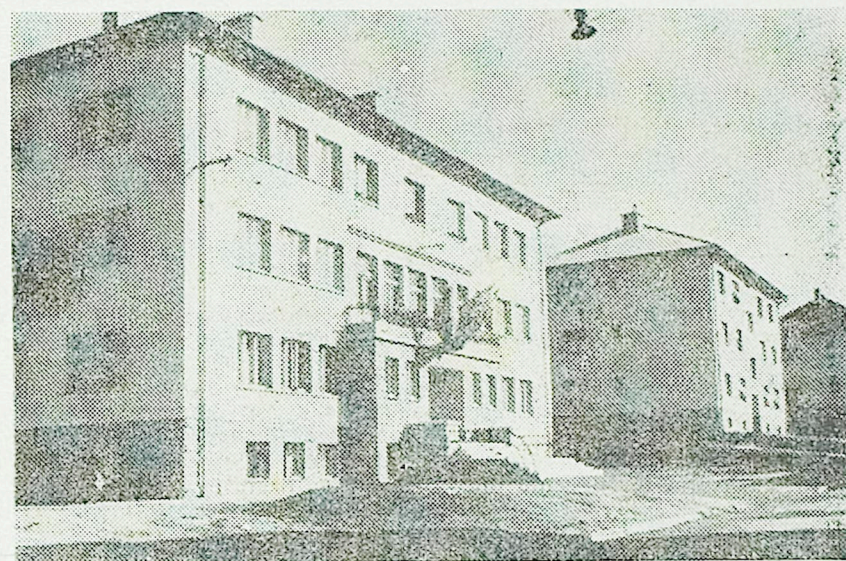
Za zaključek še nekaj. Ne pretirana hvala skrbnim varnostnim organom — storili so pač svojo dolžnost pred svojim ljudstvom in svetovno javnostjo, ker je tudi naša država članica mednarodne konvencije o prepovedi trgovine z opojnimi drogami — nisem mislil na to, čeprav so na sledi še eni podobni zgodbi. Na podlagi skopih podatkov mednarodne policije — vsa pota vodijo v Trst — tokrat se je posrečilo razvozlati še eno zamotano tihotapsko-kriminalno storijo — če bom živ in zdrav, vam jo bom drugič povedal. Zdaj pa sem mislil le še na številne motorizirane turiste z onkraj meje, ki so bili priča nedeljskih dogodkov v Piranu. Ko so padli streli, ki so zaustavili beg predrznih tihotapcev — vseh ali ne, kdo bi zdaj točno vedel? — so jo preplašeno popihali na svojih vozilih. Njim in vsem drugim radovednežem v tolažbo in pomiritev pa naj bo pričujoča kupica čistega vina . . .

RASTKO BRADASKJA

VOLITVE V SLIKAH

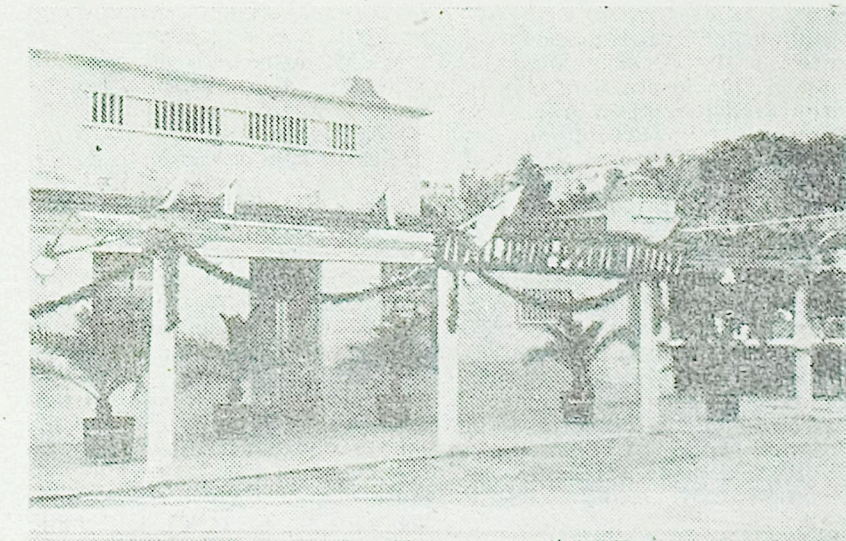
Minuta sobota se je zlasti v Piranu sprevrgla v pravi ljudski praznik. Po končanih volitvah, ko so volivci zvedeli za rezultate, je nastalo veliko veselje in ljudsko rajanje. Na sliki: na obali v Piranu v prostorih kopaljšča Riviera, kjer so volili komunalni delavci, poštarji in peki, je nastalo po končanih volitvah takole razpoloženje

Gozdni delavci so svojega predstavnika volili na sedežu Gozdnega gospodarstva Postojna, v upravni zgradbi, ki je bila za to priložnost svečano okrašena

V soboto je bilo tudi v Sežani zelo živo. Po končanih volitvah so se zbrale pred svojimi delavnicami delavke Tovarne pletenin in med malico ugibale, kako se bodo na volitvah odrezale

V soboto je bil izredno lepo urejen tudi Ljudski dom v Portorožu, kjer je bilo volišče piranskih delavcev

Upravnik tiskarne ČZP Primorski tisk v Kopru Franc Zdešar je minulo nedeljo slavil petdeset let življenja. Prijatelji in delovni tovariši mu ob tej priložnosti želijo vse najboljše in še veliko let v zdravju in zadovoljnosti

Streli v Piranu

(Nadaljevanje s 6. strani)

Pančev: »Ne boš, dragi Braco, razen če mi plačate morfij vnaprej! Moje zahteve poznata.«

Beroša: »Nikar ne bodi tak! Toliko časa že delamo skupaj, začeli smo s tujo valuto in zlatom, bili so majhni zaslužki z ročnimi urami, svilenimi naglavnimi rutami in najlonkami, naličnimi peresi in podobno — zdaj pa, ko se nam obeta tako velik posel, boš delal pa sitnosti. Nikar no!«

Zuvela: »Pa res, nikar ne bodi malenkosten, saj je bilo doslej vedno vse v redu in smo pošteno delili zaslužek. Ni lepo od tebe!«

Beroša: »Razen tega pa imaš za varščino celo moje stanovanje, dokler me ni — vredno je vsaj tri milijone.«

Pančev: »Dobro torej, čeprav sem nekako nemiren pri vsej zadevi. Pojdi sam, midva pa te bova čakala na navadnem mestu v baru, dokler se ne vrneš. Glej, da ne boš mudil, ker bova sicer v skrbeh. Zadnja cena pa je milijon in pol dinarjev, niti fiekta manj.«

Zdravo, zdravo! Do nedelje . . .

Volitve v občinske zbornice so šle h kraju. Nedeljski večer v Piranu. Gangsterji so psihološko dobro predvideli, da bo v tem našem prerojenem mestecu najbolj veselo in živahno. Vendar pa vsega le niso predvideli — uštelili so se v pozabljenosti naših varnostnih organov. V ozki, toda živahni piranski uličici je nastal pod svetilkami okrog osmih zvečer dramatičen zaplet. Zaplet in razplet okrog štirih patentno pakiranih vrečic morfija, po četrt kilograma vsaka.

»Milijon in pol, to je zadnja naša beseda! Vi boste še vedno zaslužili

dobrih dvesto odstotkov pri tej kupčiji.«

»Preveč, preveč je toliko denarja. Sicer pa — najprej moramo videti vzorec — v vrečici je lahko tudi moka. Riziko . . .«

Tedaj pa so se udeleženci znašli v kaši. Pristopilo je nekaj moških v civilu: »V imenu . . .« Kot preplašeni vrabci, kadar pade mednje skobec, so prhnili na vse strani — dobro so vedeli, kaj jih čaka, če padejo v roke pravici. Ta zavest jim je dala peruti. Tako naglo so skočili vsak na svojo stran, da je za trenutek že visela na nitki njihova aretacija. Var-

Beroša Ljubomir

TELESNA VZGOJA · SPORT · ŠAH

Koper - jesenski prvak

V zadnjem kolu primorskega nogometnega prvenstva je Koper na svojem igrišču premagal ajdovsko Primorje s 3:1, Anhovo

Tabor s 5:2, Postojna pa Adria s 13:1. Tekmo Branik—Sidro so odpovedali zaradi bolezni Pirančanov.

Koper	6	5	1	0	25:6	11
Tabor	7	4	1	2	20:13	9
Postojna	6	4	0	2	31:7	8
Primorje	6	3	0	3	14:6	6
Anhovo	6	3	0	3	14:17	6
Branik	6	3	0	3	10:17	6
Adria	6	1	0	5	13:28	2
Sidro	5	0	0	5	5:33	0

Zaradi tehničnih ovir v prejšnji številki nismo objavili rezultatov šestega kola (Tabor—Koper 1:1, Adria—Anhovo 2:3, Primorje—Branik 0:1 in Sidro—Postojna 0:11).

Kino

KOPER: 1., 2. in 3. novembra ameriški film UPOR NA LADJI CAINE, 4. in 5. novembra ameriški film NA KRIZISCU, 6. in 7. novembra kitajski film CIRKUS.
IZOLA: 1. novembra jugoslovanski film ESALON DR. M., 2. in 3. novembra ameriški film NA KRIZISCU, 4. in 5. novembra francoski film HEROJI SO UTRUJENI, 6. in 7. novembra ameriški film UPOR NA LADJI CAINE.
PORTOROŽ: 1. novembra francoski film SELINA, 3. novembra ameriški barvni film BLEDOČIČNIKOV SIN, 5. novembra italijanski film STO LET LJUBEZNI, 6. novembra ameriški film KLICI »M« ZA UMOR, 7. novembra italijanski barvni film TOTO.
PIRAN: 1. in 2. novembra ameriški barvni film BLEDOČIČNIKOV SIN, 3. in 4. novembra italijanski film STO LET LJUBEZNI, 5. in 6. novembra italijanski barvni film TOTO, 7. in 8. novembra ameriški film KLICI »M« ZA UMOR.
SKOPIJE: 2. novembra ameriški film PLAMEN OPOLDNE, 3. novembra BEZEN, 6. novembra ameriški ameriški barvni film TO JE LJUBIŠČU.
POSTOJNA: 1., 2. in 3. novembra ameriški barvni film CLOVEK IZZA PUSKE, 5. in 6. novembra ameriški barvni film STEZA SLONOV.
PIVKA: 2. in 3. novembra ameriški barvni film LIDIJA BALEJ, 6. in 7. novembra slovenski film TRI ZGODBE.
SEZANA: 2. in 3. novembra italijanski film KRUI, LJUBEZEN IN LJUBOSUMNOST, 5. in 6. novembra ameriški film SODNIK TAMBERLAIN, 7. in 8. novembra ameriški film IZNAJDLJIVI KAPE-TAN.

MALOGLASI

Tvrđka BELTRAM, uvoz-izvoz, TRST, ulica Valdirivo 3, telefon 36-991 ima na zalogi vsakovrstna nova in rabljena vozila:

AVTOMOBILE, VESE, LAMBRETE, MOTORJE, MOTOCIKLE, ŽENSKA IN MOŠKA DVOKOLESA od 5.000 lir naprej.

Z lastno ekspedicijo odpremlja darilne pakete za Jugoslavijo.

Za nakup novih in rabljenih LAMBRET se obrnite na tvrđko Aldo Merolli v Gorici, ul. Garibaldi št. 5, telefon 2723. Tvrđka uredi vse potrebno za izvoz. Pišite nam in dali Vam bomo vesa potrebna navodila!

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, ciklomotorji od 44.000.— dalje ter Vespe, nove in rabljene, Vam nudi tvrđka Marcon, Trst, ulica Pietà 3. Pošljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

REKA—KOPER. Menjam komfortno dvosobno stanovanje na Reki za podobno v Kopru ali Portorožu. Možnost zamenjave v povezavi z Ljubljano. Informacije v tiskarni »Jadran«, tel. št. 190.

Zamenjam takoj LEPO STANOVANJE, soba 4 x 4 m, kuhinja 4 x 3,5 m in ostali prostori brez uporabe, v centru Pule za enosobno stanovanje v Kopru ali okolici. Najemnina v Puli 550 din. Informacije v upravi Slovenskega Jadrana.

OBVESTILO

Avtopodjetje »Slavnik« Koper sporoča vsem svojim cenjenim abonentom, da bo s 1. XI. 1957 uvedlo prodajo mesečnih vozovnic v svojih poslovalnicah v Piranu in Kopru (Prometni biro — avtobusna postaja) in to v dnevi od 30. do vključno 2. v mesecu od 8.—12. in 14.—18. ure. Kreditirane mesečne vozovnice (z virmenom, čekom itd.) pa bodo še nadalje na razpolago le v centrali podjetja v Kopru (Semedela).

»Primorske prireditve«

Sobota, 2. novembra — Gostovanje SNG Trst v Kopru ob 17. uri izven, ob 20. uri za red A in izven
 E. O'NEILL — »Strast pod brestic«
 Nedelja, 3. novembra v Kopru ob 20. uri za red B in izven
 E. O'NEILL — »Strast pod brestic«
 Ponedeljek, 4. novembra ob 20. uri v Piranu
 E. O'NEILL — »Strast pod brestic«
 Torek, 5. novembra ob 20. uri v Izoli
 E. O'NEILL — »Strast pod brestic« predstava v okviru sporeda za Ribiški praznik.
 Petek, 8. novembra ob večernih urah od Pirana do Kopra

VRNITEV Z BOGATEGA LOVA

Večerno rajanje v koprskem pristanu, ob 20. uri v Sindikalnem domu v Izoli

ZABAVNI VEČER — IZOLANSKIM RIBIČEM

Večer so pripravili člani drame, opere in baleta — Ljubljana: Rožak, Korosec in Haifer. Humoristi zabavnega ansambla Radia Ljubljane — Ježek in Spelca ter Studentski plesni orkester Ljubljana.

Sobota, 9. novembra ob 10. uri na terasi podjetja »Riba« v Izoli (v primeru slabega vremena v gledališču v Piranu)

ZBOR RIBIČEV

ob 20. uri v dvorani Arrigoni

RIBIŠKI PLES

igra zabavni orkester izolanskih ribičev.
 Abonente GSP Koper obveščamo, da smo jih vključili v »Primorske prireditve«, obenem pa razpisujemo prijave novih abonentov do 2. novembra do 10. ure v gledališču. Vstopnice za predstave izven abonmaj v predprodaji na dan predstave od 10. do 12. ure in eno uro pred predstavo v gledališču.

Uprava Primorskih prireditvev

Objava

Občinski ljudski odbor Hrpelje razpisuje na podlagi 1. in 3. člena Uredbe o prodaji stanovanjskih hiš iz splošnega ljudskega premoženja (Uradni list FLRJ, št. 17-101-53)

JAVNO OFERTALNO LICITACIJO ZA PRODAJO STANOVANJSKIH HIŠ IZ SPLOŠNEGA LJUDSKEGA PREMOŽENJA, IN SICER:

1. Stanovanjska hiša št. 6 v Hrpeljah, izklicna cena 330.000 din
 2. Stanovanjska hiša št. 5 v Materiji, izklicna cena 260.000 din
 3. Stanovanjska hiša št. 96 v Podgradu, izklicna cena 530.000 din
 4. Stanovanjska hiša št. 5 v Račičah, izklicna cena 70.000 din
- Javna dražba bo 14. novembra 1957 ob 9. uri na sedežu Občinskega ljudskega odbora Hrpelje.

Vsak ponudnik mora predložiti varščino v višini 10% najmanjšega sprejemljivega ponudka, najpozneje pred pričetkom javne dražbe na odseku za finance občinskega ljudskega odbora.

Podatki o stanovanju, pritliklah, itd. so interesantno na razpolago na odseku za gospodarstvo in komunalne zadeve Občinskega ljudskega odbora Hrpelje.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR HRPELJE

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA PRI OBČINSKEM LJUDSKEM ODBORU DIVAČA

razpisuje

MESTO ŠEFA KOMUNALNE UPRAVE

Pogoj: Gradbeni tehnik z nekajletno prakso ali uslužbenec z večletno prakso v vodstvu komunalnih zadev. Kolkovane ponudbe z opisom strokovne prakse in življenjepisom pošljite ObLO Divača do 25. novembra 1957.

MAGAZZINI

»S. GIUSTO« s. a r. l. TRST

plašči, dežni plašči, obleke, suknjiči, srajce, spodnja in zgornja trikotaža za moške, ženske in otroke

NAJNIŽJE CENE V TRSTU!

TRST, Corso Garibaldi 1, telefon 94-178

Radio KOPER

NEDELJA, 3. novembra:
 8.00 Kmetijska oddaja: »Kmetijsko-gospodarsko nadaljevalne šole — Gospodarski programi KZ na Gorškem« — 8.30 Igra kvintet Jožeta Krežeta — 10.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Pogovor s poslušalci — 14.05 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Nedeljski popoldanski koncert.

PONEDELJEK, 4. novembra:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: Novi predpisi o obveznosti do gozdnega sklada — 13.45 Ponedeljkove popevke — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Sportna oddaja — 14.40 To smo izbrali za vas — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Pohorski fantje pojo in igrajo.

TOREK, 5. novembra:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 7.5 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza: Pridelovanje dobre krme na travnikih — 13.50 Torkov operni oder — 14.30 Okno v svet — 14.40 Melodije za vsakogar — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Narodne pesmi iz raznih krajev.

SREDA, 6. novembra:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: Zatiranje korenskinega molja — 13.45 Od melodije do melodije — 14.20 Sola in življenje: Našli so nov dom — Pogovor o okto-brski revoluciji — 14.40 I. Matetič-Ronjgov: »Roženice«, izvaja Zbor Slovenske filharmonije, dirigira Rado Simoniti — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Slovenske narodne izvaja sekstet Tipler.

ČETRTEK, 7. novembra:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza: Sortni poskusi ranega krompirja na Koprskem — 13.50 G. Bizet: Suita iz opere »Carmen« — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovori z volivci: Govori predsednik OLO Koper — tov. Albin Duje — 14.40 Glasba po željah (II. del) — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Narodne pesmi poje ženski tercet.

PETEK, 8. novembra:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: Navodila KZ — 13.45 Popoldanske melodije — 14.30 Gospodarska oddaja: Priprave plana in proračuna — 14.40 Spored solistične in orkestralne glasbe — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Domači pevci in ansambli pred mikrofonom: Marijan Ostrovska iz Postojne in njegov trio.

SOBOTA, 9. novembra:

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza: Prvi pretok vina — 13.50 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Kulturna oddaja: Naše ljudske knjižnice — 14.40 Za vsakogar nekaj — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Pojeta Zlata Gasperšič in Janez Triller, spremlja Avgust Stanko.

OBJAVA

Ljudska univerza v Kopru bo tudi letos priredila jezikovne tečaje. Tečaji bodo iz francoščine, angleščine, italijanščine, nemščine in esperanta. Prijave za vpis sprejema ravnateljstvo gimnazije v Kopru do 10. novembra. Pri vpisu je treba vplačati 50 din vpisnine, mesečna pristojbina za en tečaj je 200 din.

Dogovor glede časa in števila tečajev bo z interesi 4. novembra t. l. ob 18. uri v gimnaziji.

Idrija odtrgala točko vodečemu

V predzadnjem kolu ljubljansko-primorske nogometne lige je vodeči Krim spet moral pustiti točko na Primorskem. Kakor prejšnjo nedeljo Novogoričani, tako so tudi Idrijičani dosegli rezultat 1:1. Tekma v Idriji je bila pred približno 800 gledalci, ki so bili tokrat za igro svojega moštva res zadovoljni.

Izola je na domačem igrišču s težavo premagala Slovan z 2:1, medtem ko je Nova Gorica izgubila v Trzinu z 2:4. Drugi dve tekmi sta se končali s pričakovanimi rezultatom. Triglav je premagal Ilirijo, Grafičar pa Jesenice.

Na lestvici je kolikor toliko jasen položaj, Krim je skoraj zagotovo jesenski prvak, saj igra v zadnjem kolu na svojem igrišču s Trzinom. Iz te tekme mu je potrebna le točka. Drugo mesto je zagotovljeno Triglavu, medtem ko ima za tretje mesto največ izgledov Nova Gorica. Le-ta bo igrala na domačem igrišču v Iliriji, medtem ko mora Grafičar na vroča kranjska tla. Drugi dve moštvi s primorskega področja — Izola in idrijski Rudar imata le malo izgledov, da bi pristali kje v sredini tabele. Izola igra namreč v zadnjem kolu na Jesenicah, Rudar pa v Ljubljani s Slovanom. Če pa se bi zgodilo drugače, kakor kažejo računi na papirju, bi seveda morali govoriti o presenečenju ter prvemu ali drugemu moštvu iskreno čestitali.

Krim	8	6	2	0	18:8	14
Triglav	8	6	0	2	26:10	12
N. Gorica	8	4	1	3	18:15	9
Grfičar	8	4	1	3	17:14	9
Trzin	8	3	2	3	14:24	8
Jesenice	8	3	1	4	16:14	7
Izola	8	3	1	4	13:15	7
Slovan	8	3	0	5	17:20	6
Rudar	8	2	2	4	13:18	6
Ilirija	8	1	0	7	9:23	2

Barba Vane pravi...

Vsake reči se človek naveliča. Celo azijske gripe, ki je navsezadnje nekaj popolnoma novega. Vsaj tako trdijo strokovnjaki. Reči moram, da pri nas v Kopru ni naredila hudega, komaj toliko, da so si morali nekateri po tri ali štiri dni brisati nosove. Pravijo pa, da so za to bili tudi drugi vzroki. Zato res ni pošteno, da vse vračamo na tisti virus, ki je tako majhen, da ga niti ne vidimo. Naj bo kakorkoli. Azijsko smo okusili tudi mi, ne morem pa trditi, da bi se nam kaj bolj prikupila kot domača.

Pred dnevi sem imel priložnost slišati razgovor, v katerem je bila vsaka druga beseda satelit. Ker sem mislil, da gre za kako znanstveno razpravo — kaj podobnega vedno rad slišim — sem prisluhnil. Besedo je imela žena, mož pa je poslušal takele kratke in jedrnate stavke: »Vrtiš se okrog vsake kikle, kot kak satelit. Da te ni sram! Vsak dan moraš obleteti vse oštarije. Ko satelit, od jutra do večera frliš, in ni ga sledu za tabo!« Še mnogo podobnega je povedala, pa si nisem mogel vsega zapomniti.

Med najlepšimi primeri pozitivnega sprejema moje kritike je nedvomno ta, ki se je pripetil minuli teden. Kot ste lahko brali, sem med drugim omenil tudi tisto motorno kolo, ki je bilo toliko časa prepuščeno samo sebi na dvorišču KZ v Izoli. Komaj je časopis izšel, so prizadevali za uredili zadevo in motorno kolo je

izginilo iz inkriminiranega prostora. Pljunili so v roke in ga zapeljali na varno. Res je sicer, da so ga premaknili samo za nekaj deset metrov in da je še zmeraj na dežju in soncu. Ker pa je za vogalom, ki ga zakriva pred javnostjo, upam da se v bodoče ne bo nihče več ob to spotikal. Človeka pa le veseli, ko vidi, da ni zaman izgubljal besed, saj upam, da se motorček ni sam skrnil od sramu.

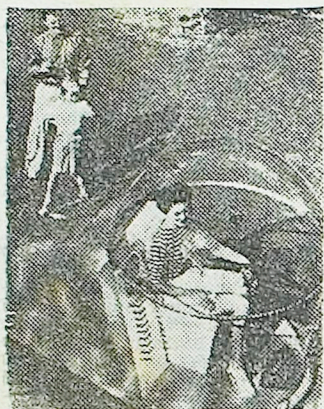
Dostikrat sem se mimogrede dotaknil naših podjetij in ustanov, ki gojijo poseben jezik za medsebojno pismeno sporazumevanje. Resnici na ljubo moram povedati, da se lepo popravljajo in da je zmeraj več dopisov, ki jih lahko berete, ne da bi se zgražali. Le še nekatera naša sodišča nekako trmasto vztrajajo pri oblikah iz minulega stoletja. Zadnjič sem imel na primer priložnost prebrati takšen zaključek neke sodbe: »Ob povedanem je sodišče zaključilo, da je bilo odločiti kakor zgoraj. Z ozirom na našete olajševalne in obtoževalne okoliščine je bilo odmeriti en mesec zapora.« Z ozirom na našete okoliščine je bilo meni to napisati, ob povedanem pa bo našim pravnikom razmisliti in zaključiti, da imajo tudi tisti državljani, ki jim je srečati se s sodiščem, pravico v razumljivem in domačem jeziku na znanje dobiti, koliko jim je odsedeti.

Vas pozdravlja
 vaš Vane

SRCE IZ PLASTIČNE SNOVI

Trem francoskim zdravnikom se je po petletnem študiju posrečilo izdelati pripravo, ki deluje kot človeško ali živalsko srce. Aparat, ki je izdelan iz plastične snovi, so že uspešno preizkusili na psih. Iznajditelji so mnenja, da bo njihov izum veliko pripomogel k uspešnim operacijam bolnikov s slabim srcem.

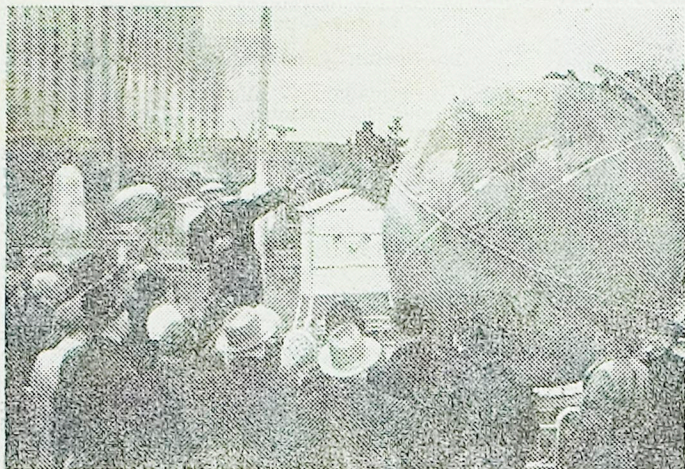
Marsikdo, ki bo pogledal to fotografijo, bo mislil, da gre spet za kako novo vozilo. Pa ni tako. Stroj je — kosilnica. Najnovejša, ki jo je izdelala neka angleška tovarna poljedelskih strojev. Da bi se »koscici« dobro

počutili pri delu, ima kosilnica klimatske naprave, radiogramofon in drugi podobni komforti.

Za tretjo obletnico upora so alžirski domoljubi začeli z veliko ofenzivo proti Francozom. Napadli so več utrjenih oporišč ter razrušili številne komunikacije. V triletnem boju je iz posameznih majhnih skupin zrastle organizirana vojska, ki se krepi iz dneva v dan. Na sliki vidimo enoto alžirske narodnoosvobodilne armade.

Ko so sovjetski znanstveniki poslali na pot okrog Zemlje prvi umetni satelit, je zavladovalo tudi med preprostimi ljudmi v Sovjetski zvezi veliko zanimanje za novo Luno. Da bi odgovorili na številna vprašanja, ki so zanimala prebivalstvo, so priredili predavanja kar na prostem. Na sliki vidimo načelnika astronomske sekcije moskovskega Planetarija prof. Cvetova, ki tolmači zbranim poslušalcem pot umetnega satelita.

Slonovo maščevanje

Nekje v Srednjem Vietnamu se je te dni primeril čuden dogodek. Neki domačin je na lovu zasledil slona in ga začel preganjati. Živali pa se je posrečilo pobegniti na varno v pragozd in lovec se je razočaran vrnil domov. Toda že čez nekaj ur je prihrumel v vas tudi slon in se spraval naravnost nad kolibo svojega preganjalca ter jo začel podirati. So-

sedje so slona pregnali, a ta se je kmalu vrnil. Zdaj ne več sam, ampak kar s sedmimi pomagači. Skupaj so udarili na naselje in rušili vse od začetka. Presečenemu prebivalstvu ni preostalo drugega kot bežati. Sloni so porušili dvajset kolib, ubili tri in ranili sedem ljudi.

OGREVANE ULICE

V angleškem mestu Harmondsworthu delajo poskuse z ogrevanjem ulic. Mesto ima namreč precej mrzlo podnebje, poledenela ulice pogostoma ovirajo promet in pomenijo pozimi stalno nevarnost. Kot poskus so pod betonsko plast v neki ulici vgradili žično mrežo, ki jo segrevajo z električnim tokom. Poskus se je obnesel. Ulica je bila tudi v največjem mrazu topla in suha ter sploh ni poledenela. Naprava pa seveda troši precej elektrike, nekako 40 Watov na kvadratni meter, zato je vprašanje, če si bo mestna uprava lahko privoščila takšno ogrevanje.

Bolhe proti zajcem

Znano je, da povzročajo zajci oziroma podivjani kuncji v Avstraliji veliko škodo. Razmnožili so se v tolikšnem številu, da jih ne morejo nikakor zatreti in da resno ogrožajo posa-

mezne farme. Proti njim so poskusili že vsa mogoča sredstva od prirejanja množičnih lovskih pogonov do strupa, a vse zaman. Zdaj so sklenili, da bodo uvozili iz Evrope neke vrste bolho, ki prenaša zajčjo kugo. Če bo ta živalca tako opravila svojo nalogo, kot je naredila pred leti v Franciji, bodo avstralski farmarji prav gotovo rešeni kunčje nadloge.

Mrzla in odljudna Sibijska postaja cvetoči vrt. Tam kjer so se še pred leti razprostirali pragozdovi, gojijo danes med drugim najrazličnejše sadno drevje, ki se ga je sovjetskim znanstvenikom posrečilo aklimatizirati. Na sliki vidimo lepe primerke jabolk, razstavljene na nedavni razstavi sibirskega sadja.

VEDNO VEČ LEVIČARJEV

Neki angleški zdravnik, ki že leta in leta proučuje levičarje, da bi odkril, kaj je temu pravzaprav vzrok, je prišel do zanimive ugotovitve: levičarjev je vedno več. Dognal je, da se je rodilo pred petdesetimi leti le 5% otrok, ki so kazali prednost leve roke, medtem ko se je to število povzpelo v zadnjem času na 11%. Odstotek levičarjev je mnogo večji med otroki moškega spola kot pa med deklicami.

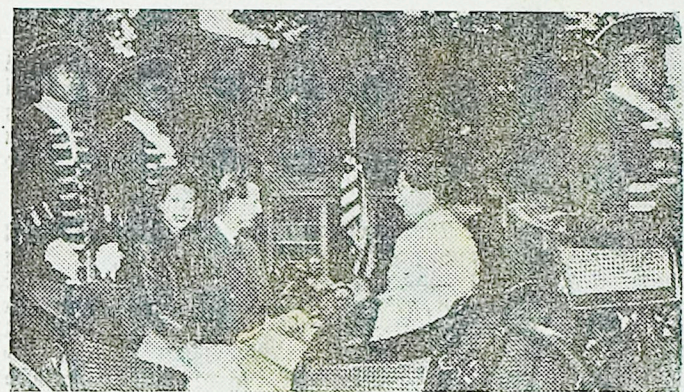
»Kraljica sveta« se pripravljala, da zeseđe prestol. Med številnimi konkurentkami iz vsega sveta si je priborila ta naslov finska lepota Marita Lindahl, ki je obenem tudi »Miss Finske«. Po izvolitvi — bilo je to pred nekaj dnevi v Londonu — so se zanjo začeli zanimati filmski ljudje. Ka-

že pa, da je to ne vleče posebno in da bo raje ostala pri svojem poklicu pedikerke.

TRGOVINA NA VLAKU

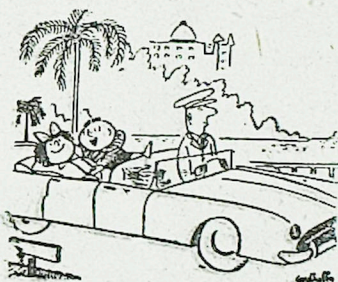
Železniška uprava v Sovjetski zvezi je na litvanski progi uvedla praktično novost — prodajalno v vagonu. Poseben voz je založen z vsem blagom, ki ga imajo vele mestne trgovine na razpolago. Ustavlja se na majhnih podeželskih postajah, kjer si lahko ljudje nakupijo vse tisto, kar bi sicer morali iskati v več sto kilometrov oddaljenih mestih.

Angleška kraljica je te dni obiskala Ameriko. To je bilo prvič v zgodovini, da je angleški državni poglavar obiskal to deželo. Kljub temu, da je Amerika dežela avtomobilov, so za kraljico pripravili raje udobno kočijo, v kateri si je ogledovala Williamsburg, kjer je stopila na ameriška tla.

POVEZAVA ŠVICE Z MORJEM

Pred kratkim so končali zanimiv načrt za povezavo Severne Italije in celo Švice z morjem. Če ga bodo uresničili, bodo lahko čez nekaj let plule ladje z nosilnostjo 1000 ton iz Benetk vse do jezera Lago Maggiore. Velik del poti bodo plule po reki Pad, od Cremona do Milana in naprej do omenjenega jezera pa naj bi zgradili okrog 140 kilometrov dolg prekop.

— Ne morem reči, da bi šli posli slabo. Letos sem napisala že tri romane.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

76

POSLOVENIL RADO BORDON

»Ni mi treba povedati, če nočeš. Toda bilo bi zanimivo slišati. Tu se prav nič ne zgodi. V Piacenzi sem doživel pravi polom.«

»Zelo mi je žal.«

»Oh, da — veliko smolo sem imel. Toda pel sem prav dobro. Spet bom poskusil tu, v Liričnem gledališču.«

»Prav rad bi te slišal.«

»Silno vljuden si. Pa menda nisi v hudi stiski, kaj?«

»Ne vem.«

»Ni mi treba povedati, če nočeš. Kako to, da nisi na tisti prekleti fronti?«

»Mislim, da sem opravil z njo.«

»Ti si vrl fant. Vselej sem vedel, da si pameten človek. Ti lahko kakor koli pomagam?«

»Zelo zaposlen si.«

»Niti najmanj, dragi moj Henry. Niti najmanj. Srečen bom, če lahko kaj storim zate.«

»Midva sva približno enake postave. Bi hotel stopiti ven in mi kupiti civilno obleko z ysem, kar spada zraven? Imam obleko, toda v Rimu je.«

»Ti si tam živel, kajne? Zoprno mesto. Kako si sploh mogel živeti tam?«

»Hotel sem postati arhitekt.«

»To ni pravi kraj za kaj takega. Ni ti treba kupiti obleke. Dal ti bom vso obleko, ki jo potrebuješ. Opremil te bom tako, da boš imel velik uspeh. Stopi v tistole sobo. Tam je omara. Vzemij vse, kar potrebuješ. Dragi moj fant, ni ti treba kupovati obleke.«

»Rajši bi jo kupil, Sim.«

»Dragi moj, zame je lažje, da ti jo kar dam, kot pa da bi jo hodil ven kupovat. Si dobil potni list? Brez potnega lista ne boš daleč prišel.«

»Sem. Še vedno imam svoj potni list.«

»Potem se pa kar pojdi obleč, dragi moj, in beži v staro Helvecijo.«

»To ni tako preprosto. Najprej moram iti v Streso.«

»Krasno, dragi moj. Od tam lahko kar s čolnom prideš čez. Če ne bi moral nastopiti v gledališču, bi šel s tabo. Bom že šel.«

»Lahko bi se začel učiti jodlanja.«

»Dragi moj, morda se ga bom še učil. Toda kljub vsemu znam zares peti. To je pri vsem tem najbolj čudno.«

»Prepričan sem, da znaš peti.«

Stegnil se je na postelji in kadil cigareto.

»Nikar ne bodi preveč prepričan. Toda vseeno znam peti. To je sicer prekleto smešno, toda znam. Rad pojem. Poslušaj.«

Zatutil je nekaj iz »Africane«* vrat se mu je napel, žile pa so se mu nabreklile.

»Znam peti,« je rekel. »Ne glede na to, ali jim je všeč ali ne.«

Pogledal sem skozi okno.

»Stopil bom dol in odslovil kočijaža.«

»Vrni se, dragi moj, zajtrkovala bova.«

Zlezel je iz postelje, se postavil pokonci, globoko vdihnil in začel telovaditi. Odšel sem po stopnicah navzdol in plačal kočijažu.

V civilni obleki sem se počutil kot maškara. Dolgo sem bil v uniformi in izgubil sem občutek, da človeka sodijo po njegovi obleki. Hlače so kar visele z mene.

V Milanu sem bil kupil vozni listek za Streso. Kupil sem si bil tudi nov klobuk. Simovega klobuka nisem mogel nositi, toda njegova obleka je bila lepa. Vonjala je po tobaku, in medtem ko sem sedel v kupeju ter gledal skozi

* »Africana«, opera, ki jo je uglasbil nemški komponist Meyerbeer (1791—1864). — Op. prev.